ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA" ("LIBERTY")
THE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday by
The Little Russian Nat'l Union
of America
at
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Subscription:
per year...... $2.00 } To Europe:
half year...... 1.00 } per year...... $2.50
single copy... .05 } half year..... 1.25

СВОБОДА

УРЯДОВИЙ ОРГАН Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ "SVOBODA" OFFICIAL ORGAN OF THE L. R. NAT'L UNION OF AMERICA

ЗАПОЖ. 1893 РОКУ.
"СВОБОДА" ("LIBERTY")
виходить кождого четверга
видає
„РУСКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
в Америці
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Передплата:
на рік......... $2.00 } До Европи:
на пів року 1.00 } на рік....... $2.50
поод. число .05 } на пів року 1.25

РІК XXII. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 19-го марта 1914. Ч. 12. VOL. XXII. Jersey City, N. J., Thursday, March 19, 1914. N. 12.

БУРЯ В ГАЛИЦЬКІМ СОЙМІ.

РОЗПРАВА З ВШЕХПОЛЬСЬКИМИ ПРОВОКАТОРАМИ.

День 26-ого лютого с. р. зазначив ся в галицькім соймі у Львові великою бурею. Українські посли на провокаційні виступи вшехпольських послів відповіли так остро і рішучо, що Поляки запамятають сей день довгий час. Виступило було того дня аж трех польських провокаторів: кьсондз *Окопь* (ликий, не належить до жадної партії), котрий о-куцем стає при кождій українській справі, потім президент міста Львова *Найман* і презес польської „народної ради" *Цеський*. Найбільше провокаційний, а притім найбільше нещасливий був виступ посла Наймана, званого у Львові „ковтуна", котрий був сперши друкарським складачем, опісля властителем друкарні, а тепер вже є президентом міста. Дійшов ся він того високого становища лише обманством. Наперед, як прийшов на складача, то такого неграмотного не хотіли визволити, тож він заплатив за се 30 ринських (то були давні часи); потім оженив ся богато, обманувши жінку, що є дідичем. Опісля за жінчині гроші купив собі друкарню, а торік підкупством вийшов на посадника міста. Отже сей неук, що не вміє добре підписатись, осьмілив ся виступити в найбільше провокаційний спосіб проти нашого народа.

Зачнемо з початку. Перший того дня виступив посол кьсондз *Окопь*, котрий сказав, що сойм не повинен признавати гроший на будову доріг у східній Галичині, але нехай Українці будують собі за свої гроші. Українські посли закричали його окликами, що краєві гроші є в половині українські, а в половині польські і не дали йому вже дальше говорити.

Сей скок Окопя проти Українців не сподобав ся навіть деяким Полякам і посол *Стапінський* (людовець) зганив Окопя та сказав, що Польща упала тілько тому, що ворожо виступала проти українського народа.

Опісля зачала ся нарада над прилученєм міста Подґуржа до міста Кракова, аби повстав „вєлькі Кракуф". При сїй розправі говорив також посол *Т. Старух*, котрий сказав, що Українці не мають нічого проти сього, що Поляки дістануть велику свою столицю, але при сїй нагоді він мусить запротестувати проти сього, що Поляки, захопивши власть у нашій столиці Львові, поводять ся з Українцями гірше ніж Москалі та переслїдують Українців, а маґістрат змушує руську службу при міських закладах, щоби переходили на латинський обряд.

По промові посла Старуха виступив з обороною львівських польських гакатистів посол *Найман*. Перші слова його які вимовив, були сї: **„Українці перші у Львові спровокували Поляків, бо зачали скуповувати камениці"**. По тих словах вже більше не міг говорити, бо викликав велику бурю серед наших послів.

Посол др. Вол. *Бачинський* (кличе): То се злочин?

Пос. Т. *Старух:* Скандал!

Пос. *Цегельський:* Так говорить президент міста! Тьфу!

Краєвий маршалок: Прошу не перервати бесідникови.

Пос. *Найман* хоче говорити дальше, але на сали счиняєть ся нечувана метушня. Українські посли збігають ся перстенем довкола бесідника та засипують його окликами обурення.

Пос. *Голубович* плюв перед лавкою Наймана.

Пос. *Босак* (польський людовець): Навіть Портуґальцям можна купувати у Львові доми! Як не хочете, то не продавайте, чого нарікати на них, що купують?!

Пос. *Цегельський:* То нам не вільно купувати домів? То провокація!!

Пос. *Урбанський* (Поляк): Пос. Старухови не перериваво!

Пос. *Стронський* (вшехполяк): Ми слухали вас спокійно. Слухали супокійно і промову Старуха! Оклики Українців: То скандал! Тьфу!

Пос. *Король:* Викинулисьте з міської ради всїх Русинів.

Краєвий маршалок гримає булавою, та даремно. На сали сего не чути, а крик такий, що не можна розріжнити й словечка.

За Найманом заступають ся вшехполяки та висувають на Українців своїх мужицьких послів. З другої сторони мішають ся в збитий гурт посли консервативні. Ситуація заострюєть ся щораз більше, аж ось краєвий маршалок бачучи безуспішність своїх заходів, *перериває засїданє* на 10 мінут.

Сварка триває дальше та утихає лиш дуже поволи. На середній салї живо розправляють посли. Нещасливий помисл посла Наймана викликав осуд навіть у переважній части польських послів, які виправдували його... убожеством духа.

По перерві став пос. *Найман* говорити дальше.

На сали тихо. Наші посли здебільша вже на своїх місцях. Найман стараєть ся виправдатись та заявляє, що хотів лише звернути увагу на те, що Українці почали відокремлюванє.

Пос. *Макух:* Якто, то нам не мав бути можна купувати домів. Таж в Росії навіть Жидам вільно купувати доми!

Пос. *Найман:* До того дійшло, що навіть Лічницю українську отворено, чого нема на цілім сьвіті, бо лїчниця для кождого хорого і нема в ній народности.

Се викликує нову бурю.

Пос. *Петрушевич* кличе: А чи наша Лічниця робить ріжницю межи Поляками і Українцями?

Пос. *Найман:* Того не знаю!

Пос. Петрушевич: Коли не знаєте, то мовчіть!

Пос. *Цегельський:* Там є й лїкарі Поляки. Не то щоб роблено ріжниції між недужими!

Пос. *Найман:* Пос. Старух твердив, що Львів є український, а я твердажу, що він є польський.

Пос. *Бачинський:* „Польске уліце, жидовске камєніце!"

Пос. *Найман:* Коли говорю, що все боронити-му польського характеру Львова, то не значить то ще, щоби я тим самим гнобив Українців. Неправдою є, немов би громада змушувала до переходу на римсько-католицький обряд.

Пос. *Бачинський:* Що місяця є виказ 40 осіб!

Пос. *Петрушевич:* А служба трамваю? Не приймуть нікого до трамваю, доки не стане латинником.

Пос. *Найман:* З тої причини, що хтось є Українцем, не робить ся в громаді жадної ріжниці.

Пос. *Петрушевич:* Але мусять переходити на обряд латинський.

Пос. *Найман:* Ще раз зазначую, що не робить ся ріжниць національних і є повне рівноуправнєнє.

Пос. *Петрушевич:* А кілько є радних Русинів?

Пос. *Найман:* Ще я їх виберу! На тім кінчу.

Пос. *Петрушевич:* Лїпше було не зачіпати!

Вкінци виступив третий провокатор пос. *Цеський*, але він вже говорив обережнійше, а вкінци, щоби не доводити до дальшої бурі, сказав, що в теперішну хвилю, як Поляки з Українцями згодили ся на виборчу реформу, повинні обі сторони оминати таких небажаних бур в соймі.

Аж по скінченю його промови успокоїв ся сойм. Потім навіть богато польських послів остро осуджували виступи такого Окопя і Наймана.

—o—

З ТИЖНЯ.

Президент Вілсон домагав ся від конгресу знесення постанови акту Панамського каналу, де говорить ся, що американські кораблі, переїзджаючі через Ґатун і инші слюзи, мати-муть першеньство перед кораблями чужих держав. — Поворот бейсболових маґнатів „Джаєнтс анд Гвайт Сакс ґлоб тротерс": на образку стоять (з лївого до правого боку): Джансон, Фарел, Калаґан, МкҐров і Комиски. — Поверх 39 осіб згинуло підчас пожежі „Місурі Атлетік клобгавс" в Ст. Луїс. — Сенатор Фол з Ню Мексико заатакував адмінїстрацію Мексика, коли за старанєм говернора Колквіта з Тексас добуто тїло замордованого Верґари. — Денни Мурфи скочив з „Атлетікс" до „Бруклин Федс". — Конгресман Манаган з Міннесоти заатакував західні збіжеві біржі.

НЕБЕЗПЕКА ЕВРОПЕЙСЬКОЇ ВІЙНИ.

НІМЕЧЧИНА, АВСТРІЯ І РОСІЯ ЛАДЯТЬ СЯ ДО ВІЙНИ.

В останнім часї европейські часописи приносять щораз більше алярмуючі вісти, що **Німеччина, Австрія і Росія з небувалим поспіхом готовлять ся до війни**, так наче би ся війна мала відбути ся вже за кілька місяців, а навіть за кілька тижнів.

Німеччина мимо того, що торік ухвалила один мілїярд (тисячу мілїонів) марок на побільшенє і скріпленє свого війска, сього року знова має небаром ухвалити 500 мілїонів марок, які будуть передівсїм ужиті на побільшенє німецької артилерії. Крім того Німеччина взяла ся з поспіхом будувати воєнні крїпости здовж російської границї, а звісний німецький ґенерал і учений Бернгарді накликає, щоби німецька держава взяла до військової служби усїх молодих людий аж до останнього молодця, що тільки здатний носити оружє, а то з тої причини, що в короткім часї Німеччина буде мусїла вести війну, а 100.000 молодих людий не буде могло послужити вітчині, бо не будуть вони знати воєнної штуки.

Знова німецькі ґазети вказують на те, що Росія від року також з великим поспіхом приготовляєть ся до війни, а коли так ще потриває кілька лїт, то вона може своєю воєнною силою перевисшити Німеччину, хоч би для того тільки, що Росія має більше населеня і може виставити більше війско. І з уваги на се німецькі ґазети пишуть, що лїпше було би, як би Німеччина виповіла війну Росії таки ще сього року і побила її на голову та подїлила цїлу російську державу так як сама схоче, а ніж має чекати, поки Росія не переросте Німеччини воєнною силою та опісля її переможе.

Про напружені відносини між Німеччиною і Росією пишуть вже навіть німецькі урядові ґазети і стверджують, що дійсно є можливе недалеке вибухненє війни.

Коли би Німеччина воювала з Росією, то **мусїла би виступити зі своїм війском проти Росії також і Австро-Угорщина**, котра є союзницею Німеччини і обовязана помагати їй своєю воєнною силою, таксамо як знова Німеччина обовязана дати поміч Австро-Угорщині, коли би вона воювала з Росією. Отже й Австро-Угорщина наслїдком тих воєнних алярмів береть ся тепер також з великим поспіхом приготовити все потрібне на випадок війни з Росією. Вправдї вже торік побільшено австрійське війско, видано гроші на нові гармати, заведено ріжні улїпшеня, поперебудовувано крїпости і т. д. Все те коштувало понад мілїярд (тисячу мілїонів) корон, але мимо того ще і сього року Австрія робить нові надзвичайні воєнні видатки. Крім того, як ми вже писали, заведено в Австрії на російській граници кінних жандармів, узброєних як підчас війни; розставлено їх здовж цілої російської границї, а всї їх стациї получені між собою телефоном, щоби на даний случай всї рівночасно могли мати важні відомости. Також узброєно на військовий лад граничних стражників. Тепер знова прийшли вісти з Австрії, що австрійський уряд видав строгий наказ, аби мущинам у вїцї від 17 до 35 лїт не видавано пашпортів на виїзд за границю.

А вже просто з божевільним поспіхом ладить ся до війни Росія. Торік зужила на приготовленя до війни 500 мілїонів рублїв, які дума була ухвалила на воєнні кораблї. Опісля других тільки гроший позичила Росія в Франції, з виразним призначенєм на воєнні цїли проти Німеччини (Франція инакше не позичила би, бо вона потерпає, що як Німеччина побила би Росію, то тоді звернула ся би проти Франції, котру могла би розгромити; тому то Франція, даючи гроші Росії, гадає собі, що асекурує себе перед війною з Німеччиною). Тепер же знова хоче затягнути нову позичку 200 мілїонів рублїв на надзвичайні воєнні видатки, а Франція безперечно і сеї позички не відмовить. Крім того Росія задержала тепер цїлий річник вояків, що вже вислужили 3 роки, а тепер готовить ся до оголошеня мобілізації в цїлій державі.

Ось-такі тривожні вісти про воєнні приготованя сих трох великих держав в Европі. Заповідають вони недалеку війну Німеччини й Австрії проти Росії. Може вона вибухнути несподївано і за кілька тижнів, а може проволїкти ся ще і на рік-два. В кождім разї ми Українці мусимо пильно слїдити за сею справою, бо та війна рішить також про долю України.

—o—

ЧОМУ РОСІЯ ВОРОЖА АВСТРІЇ.

ПРИЧИНОЮ УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД.

Австро-російському напруженю і причинам його присьвячує віденська преса богато уваги. Число 17767 німецької часописи „Найе Фрайе Прессе" приносить на сю тему вступну статю в котрій зазначує, що цїлию збросєнь і погроз російських супроти Австрії є не допустити до того, щоби славянське племя, Українцї, могли зажити в Австрії конституційними свободами. Чого вимагає російський панславізм від Австрії? — питаєть ся віденська газета і відповідає: „Не поступати з Українцями по людськи". — Отсе є причиною скажених криків, що несуть ся зза північної і східної вязниці. Справи, котрі кожда держава зачислює між свої найблизші і непозбуваємі права, котрі належать виключно до обсягу внутрішної політики і котрі навіть потайки не можуть бути — хоч би навіть побічними — цїлями міждержавних торгів, отсї справи дають Петербургови і Москві привід до воєнних погроз. Коли би монархія не старала ся забезпечити сьому народови, що не раз визначив ся австрійським патріотичним почутєм, відповідний свобідний розвій; коли би вона не допустила до національної угоди і віддала Українців під абсолютну власть Поляків — то зійшлоб у Петербурзї сонце приязни для Австрії. На таку політику історія не знає другого приміру. Держава, котра виступає як оборонець всїх славянських народів цїлого сьвіта, ся держава з лютою ненавистю виступає проти монархії за те, що вона один славянський нарід стараєть ся успокоїти добрими інституціями і законами, і піднести його на висоту европейської культури через уможливленє лекшого доступу до жерел осьвіти. Нас хочуть приспілувати, щоби ми запятками топтали Українців, бо Росія жорстоко переслїдує Малорусинів з причин, які нас не мають обходити, давить їх мову і звичай, і не бажає собі, щоби угнетені могли тїшити ся бодай тою думкою, що їх брати в Австрії мають щасливійшу долю.

Таким цїлям присьвячені російські зусиля, щоби від північного і полуднєвого сходу окружити Габсбурську монархію ворожими арміями. Одначе російські погрози не можуть мати успіху. Історія австрійсько-російських взаємин знає вже подібну до нинїшної хвилї... Менше більше коло пятьдесять лїт тому хотів цїсар Франц Йосиф І. поїхати до Львова. Як раз в тім самім часї був цар Александер коло Варшави і тодїшний австрійський амбасадор у Варшаві мав припорученє повитати царя. Цар сказав йому тоді, що він не може спокійно приняти до відома демонстраційної подорожі цїсаря Франца Йосифа до Галичини. Приязна політика монархії до Поляків мало що не довела до конфлїкту з Росією. Тепер знова Українцї є тим народом, котрому не вільно дати змоги користуватись правами, які дає конституція, а забезпеченє сьому народови свобідного розвою на поли політичнім, господарськім та духовім вважаєть ся злочином, якого допускаєть ся Австрія супроти Росії. Се цїкаве явище. Царські міністри стають на становищи найзавзятїйших з поміж польських послів противників угоди; куріозна політика деґенератів і противних природі союзів! Не віримо в можливість війни з причини Українців; була би вона не тільки нещастєм, а й скандалом. Супроти російських заходів австро-угорська монархія тільки повинна все бути готова.

РОДИМЦЇ! ЯВЛЯЙТЕ СЯ ЧИСЛЕННО НА ВІЧАХ, УСТРОЮВАНИХ ПРОСЬВІТНОЮ КОМІСІЄЮ Р. Н. СОЮЗА!

ЮВИЛЕЙНИЙ ДАР ДЛЯ „РІДНОЇ ШКОЛИ".

В послідній тижни надіслали жертви слідуючі Добродії:

77. Мілвіл, Н. Дж. П. Василь Матолич, заступник загально звісної Европейської кольонізаційної Компанії в Мілвіл, Н. Дж., деклярував на „Рідну Школу" $100.00 і зложив першу рату в квоті **$5.00**

78. Скрентон, Па. На Різдвяний дар, старанєм членів Бр. сьв. Василія Вел., від. 229, і заходами пп. Ілії Гоменчука (котрий заняв ся і пересилкою гроший), Ю. Ворони і І. Зубаля зложили жертви слідуючі Добродії: І. Гоменчук $1.50; Ю. Ворона, Ф. Пендзеля і І. Радушецький по $1.00; П. Кінах, Д. Мушка, М. Кость, Д. Мишак, В. Малиняк, І. Паніпчак, М. Гатало і А. Кобрин по 50 цт.; А. Стромович 35 ц.; Ф. Демкович, М. Демкович, Ю. Демкович, І. Голубовський, Д. Прокоп, М. Пушкар, В. Романчук, Д. Футрига, М. Вартинець, Ф. Орловський, А. Лулик П. Бойко, А. Лагода, Ю. Бомбар і П. Бережанський по 25 ц.; М. Галелуйко 20 ц.; М. Мандрух, М. Лавер, М. Полівка і В. Гунчак по 10 ц — Разом **$13.20**

79. Бофало, Н. Й. На хрестинах у п. Николи Мазурчака на горячий зазив о. Волощука зложили на руки п. Луки Качора жертви слідуючі Добродії: о. Іван Волощук, В. Онукевич і Анна Швайкун по $1.00; М. Мазурчак, М. Бутата, І. Шуль, А. Горішний і Лука Качор по 50 ц. — Разом **$5.50**

РАЗОМ $23.70.

З перенесеня (ч. 11) $680.90; з днем 14 марта виносить

ЗАГАЛЬНИЙ СТАН $704.60.

ВСІМ ЖЕРТВОДАВЦЯМ В ІМЕНИ „РІДНОЇ ШКОЛИ" ЩИРЕ СПАСИБІГ!

УВАГА: З повисшої квоти вислали ми дня 27 лютого 1914 р. за посередництвом аґенції: С. Милянович і Вайл, Джерзи Сіти, Н. Дж., квоту $500.00 т. є. К 2.445 (до ч. посьвідок тов. Амерікан Експрес Компани 4330802, 3, 4, 5 і 6.) на адресу: Краєвий Союз Шкільний у Львові. Осібним письмом з дня 5 марта с. р. поручили ми тов. „Кр. Союз Шкільний" виплатити з сеї квоти відповідно до бажань пп. Жертводавців на „Рідну Школу" $343.90, Комітетови прив. укр. гімназії в Рогатині $97.55 і Комітетови прив. укр. гімназії в Збаражи $58.55.

Адміністрація „Свободи".

ЖЕРТВИ НА ЮВИЛЕЙНИЙ ДАР ІВАНОВИ ФРАНКОВИ.

На річнім засіданю Головного Уряду Р. Н. Союза, котре відбуло ся дня 9 вересня 1913 р., призначено з фондів Р. Н. Союза виплатити на повисшу ціль жертву в сумі $200.00. Квоту сю вислано на адресу Тов. „Дністер" у Львові.

Понизше подаємо відпис посьвідки Тов. „Дністер" на одержану суму:

До
Вп. Пана Дмитра Капітули,
гол. предс. Р. Н. Союза.

ч. 2766|кр. II|ф. Львів, дня 24 лют. 1914

В полагодженю цінного письма з дня 4. с. м. повідомляємо, що надіслану нам нині через „Уніон Банк" у Відни квоту К 972.00 вписали ми на вкладку ч. 8.000, як жертву на „Ювилейний дар Іванови Франкови" і відповідно до Вашого бажаня повідомили о тім Комітет для сьвяткованя ювилею Івана Франка.

З поважанєм

Товариство взаїмного кредиту „Дністер", реєстр. стов. з обм. порукою у Львові. Др. Евген Олесницький, Др. Володимир Охримович.

УРЯД Р. Н. СОЮЗА.

ПРОСЬВІТНІ ВІЧА.

CLEVELAND, O.

Дня 15 лютого відбуло ся віче заповіджене делеґатом „Просьвітної Комісії". Віче було в церковній гали, де зійшлось досить поважне число людий, межи котрими були з других парохій також декотрі.

Віче отворив о. Добротвір та пояснив, яку задачу взяла на себе „Просьвітна Комісія" в Америці та на що висилає делеґатів по плейзах. На предсїдателя вибрано одноголосно о. Макара, на секретарів покликав о. Макар Й. Сенчину і І. Клима. По виборі уряду забрав слово делеґат п. Андрейко, та в довгій бесіді представив цїли і задачі „Просьвітної Комісії". Його промови вислухали присутні з великим зацікавленєм і не щадили оплесків. А що дуже поучаючо говорив п. Андрейко, видко по тім, що і чужих зацікавив, бо розпитували ся, в якій справі сей делеґат говорить та помістили похвальну допись в анґлїйських ґазетах. П. Андрейко подавав взори закладаня „Народних Домів" та Клюбів, чим зацікавили ся Клївлендці дуже, бо, як зачувати, хотять після взору п. Андрейка далї повести роботу Народного Дому, яку вже хотїли залишити. О. Макар загрівав присутних до працї на поли просьвітнім та до вписуваня в члени „Просьвіти". Приступлено до спису членів; вписалось 50 а зложено поверх 30 долярів на вступне і ґазетку. На відпоручника „Просьвітної Комісії" вибрано Йосифа Сенчину.

Потім делеґат п. Андрейко вніс всім приступившим в члени і прихильникам просьвіти „многая літа". По відсьпіваню народного гимну вічевики одушевлені розійшлись до дому.

Один з присутних.

ДОПИСИ.

З ROCHESTER, N. Y.

„Камо грядеши?"

Се питанє якраз тепер можна поставити нашому духовенству. Дивлячись на його теперішнє поведенє і — так сказати — політику, кождий мимоволї спитає: — „Камо грядеши?" Може я грішний, а до того простий смертельник і не достойний ставити такі питаня, але теперішні події, які склались в Рочестер, змусили мене до того.

Вже давно я добачував у наших сьвящеників, а властиво у тих молодших, що вони не йдуть слїдами своїх старших попередників, котрі — сьміло можна сказати за одним із старших сьвящеників, котрий боронячись перед нападами „Ниви", писав у „Ділї", що вони „живуть серед народа для народа". І нинька не одного з них ми згадуємо; похваляємо заслуги, які не один з них поклав для свого рідного народа, борючись разом з ним за красші права для нього.

З великою пошаною згадують нинька селяни Бережанщини в Галичині свого незабутного панотця Сильвестра Лепкого, знаного в літературі під прибраним іменем Марка Мурави і його заслуги, які він поклав для їх осьвідомленя. Поставили самі селяни на його могилї в Жукові коло Бережан гарний памятник і ніколи про нього не забудуть. Він буде поміж ними во віки.

Та се було колись, — як той один зі сьвящеників писав — тодї, як сьвященики жили „з народом і для народа". Нинькі того вже нема. Теперішні сьвященики ще не так у старім краю як у нас в Америцї цілком иншого переконаня. Їм цілком не ходить о те, щоби нарід був просьвіченцій, але виключно о те (хоч не всїм, трафляють ся ще й тепер поміж ними щирі одиниці), щоби нарід був як найтемнійший і забобонний, бо з таких вони мають найбільшу користь. А що більше; вони ще й длятого стараються ся тримати нарід в темноті, бо темний чоловік не буде контролювати їх господарки. А їм властиво найбільше на тім залежить, щоби ухилитись від контролї. Доказом на се є ті численні процеси, які епископ Ортиньский провадить з тутешними парохіями, тільки длятого, що хоче самовладно над ними запанувати, верховодити над ними.

Дальше ходить їм також о те, щоби свій стан вивисшити понад простий робучий нарід, бо вони — як писав один з їх табору свого часу в „Ниві" — „не можуть до того допустити, аби хлоп був з ними „за панбрат". „От, дивіть, до чого воно йде; — пише він далї — „приходжу я в Тернополи на хлопське віче і, коли хотїв дещо говорити, то в тій хвилї приступив до мене якийсь неотесаний хлописко, в простім кожусї, і давай зараз мене випрошувати зі салї. А коли я йому опирав ся, той не надумуючись довго, злапав мене за плечі і силоміць вйдрулив. І коли воно так далї пійде, то хлоп не буде нас мати і за псеє пошитє. Тому нам треба подумати над собою поки час. На самперед треба нам зорґанізуватись і в той спосіб ми будемо могли ставити сильний опір. А також мусимо вже тепер старатись осягнути свою ціль в сей спосіб, що закажемо хлопам читати всї ворожі нам часописи". Подібними проєктами проти „хлопства" було переповнених кільканайцять чисел „Ниви". Та все те тут годї подавати. Думаю, що й тих кілька стрічок вистарчить на те, щоби доказати, до чого стремить наше сьвященство, та, чому воно так дуже хоче нас узяти в опіку, а особливо, щоб Українців з Рочестер переконати, чому то наш духовний отець Меренків що проповіди викрикає на „Свободу" та на наш многозаслужений Руський Народний Союз.

І справдї хитрий собі той наш о. Меренків. Конечно хоче розбити братство сьв. Йосафата, від. 217 Р. Н. С., щоби членів з него забрати до якогось-там „Провидіня", а щоби сього доконати, хапаєть ся ріжних способів. На самперед повиганяв нас, членів Р. Н. С. з церковної галї; щоби ми там не мітували, бо думав, що се буде найлекший спосіб нас розбити. А коли се не вдалось, (бо ми винаймили собі иншу галю) то тодї давай на проповідях на нас викрикати, що ми безбожники, бо не ходимо до церкви. І не сьміх же то! самий нас з церкви повиганяв, а тепер кричить, що не ходимо. Усю вину за свої невдачі приписує „Свободі", кажучи, що тільки через неї ми не належимо до „Провидіня".

Одного разу сильно розлючений виходить в неділю на проповідь і давай всї часописи на купу збирати, не минаючи і старокраєвих. „Діло" — каже — редаґує такий редактор безбожник, що самий оженив ся з жидівкою і через „Діло" попсувало ся богато сьвящеників, тих, що тягнуть тепер за „Свободою". А переходячи так по черзі до „Свободи", каже так: „Щоби вас переконати, яким то страшним гріхом є читати „Свободу", то кажу вам, що колиб з вас котрий бив свою жінку або покинув свою жінку, і ходив до другої, то нема такого гріху за се, як за читанє „Свободи", бо за се вам гріх відпустить ся, а за читанє „Свободи" ніколи вам гріху не відпустить ся". А тепер побачив, що й се на нас не помагає, то хоче самий вступити до нашого братства і читальні (ми маємо тут також і читальню, котра йому найгірше на заваді), щоби в сей спосіб нас перетягнути до того попівського „Провидіня". І вже навіть зачав нашого предсїдателя перемовляти до себе, щоби скорше осягнути свою ціль. Та Ви, члени, маючи тільки досьвіду, не повинні до того допустити, хиба тодї, як би був такий сьвященик, котрий буде жити „з народом для народа". **П.**

З EDWARDSVILLE, PA.

Аматорська вистава.

Зі всїх місцевостий американської України можна подибати в „Свободі" ріжні дописи, а про наш плейз ніколи ніде не чувати, чи в нїм живуть які Українці та як вони живуть. Хоч в нашім плейзі вже давно мешкають наші пересеєленці, то всетаки не було про них ніякої такої вісти, щоби давала знати о якійнебудь народній роботї. Однак останніми часами й у нас потрохи почало свитати. І в нас нарід пробудив ся зі сну. А особливо наша молодіж за проводом нашого пароха о. Л. Якимовича і нашого дякоучителя п. Ю. Головчича, а також других старших одиниць бере ся радо і щиро до працї. І так, дня 1. марта с. р. наша молодіж відіграла в нашім плейзі дуже красне і поучаюче представлене „Пімста" і „Сатана в бочці", про котре я яко гість того представленя хочу дещо оповісти, щоби тим заохотити нашу місцеву молодіж до дальшої працї. Само представленє випало дуже похвально. Аматори відіграли свої ролї знаменито. Особливо мушу тут піднести гру декотрих аматорів, що мали дуже трудні ролї, однак вивязали ся з них справно. Дуже добре відіграли ролї слідуючі аматори: З „Пімсти" війта І. Іваницький, війтиху А. Васько, сина І. Качмарський, дочку Е. Кумко, присяжного Д. Якимишин, сусідки М. Качмарська і А. Кулько, молодого війта Д. Дмитришин, жандарма Д. Лахайовський, Мошка В. Мрочко. Деклямації Тараса Шевченка „Кавказ" виконав І. Мрочко, а „До Основяненка" О. Кумко; „Рідний край" Воробкевича деклямував М. Цапар. Ролї зі штуки „Сатана в бочці" також дуже красно відіграли отсї: Хому Л. Угрин, жінку Хоми Е. Дубець, мірочника Василя Ю. Головчич і вкінци М. Кашуба. Честь родичам, котрі виховують такі дїти. Щоби як найбільше таких представлень, то може би наші дїти взяли собі науку, як треба шанувати своїх родичів, щоби їх колись не гризла совість, так як гризла Прокопа, котрий вигнав батька з його власної хати. Також слово до родичів: Не жалуйте за тим, бо з того маєте самі богато користи, тай наша церков дістала красну ленту. Не зражайте ся тим, що перше, коли ви ходили на представленя, то казали, що не варта, бо з того ніхто жадної матеріяльної користи не має окрім одної одиниці. Тепер минули вже ті часи! За щирими змаганями о. пароха а також дякоучителя, котрого застав наш о. парох в нашій громаді, видко, що заносить ся на лїпше. І на нашім забутім плейзі починає сходити сонце просьвіти. Дасть Бог, що наші старші Едвардсвільці візьмуть ся тепер щиро з закоченими рукавами до працї, до просьвіти і науки, а вкоротці пізнають: хто вони, ким і за що закуті. Ану-но до працї! **Гість.**

З NEW YORK, N. Y.

Мандрівна аматорів задля вистави політичної драми.

З кінцем січня с. р. завязалась в Ню Йорку перша українська трупа театральна, в склад котрої війшли найвизначнійші місцеві сили драматичні і котра до сего часу виставила вже в Ню Йорку дня 17. лютого с. р., в Бруклинї 16. лютого с. р. і в Байон 7. марта с. р., нову драму в 5 діях п. з. „Січинський-Потоцький". Всї ті 3 вистави, хотяй оголошені в кождім з тих плейзів всего на кілька днів наперед, тїшились надзвичайним успіхом і викликали межи нашим народом загальне заінтересованє. І не дивота сему, бо зложились на се: призначенє чистого доходу з тих вистав на фонд „Рідної Школи", — зміст самої драми і знаменита гра артистів.

А що, як зачуваю, театр той наміряє по Великодни вибрати ся під зарядом і контролею Комітету „Рідної Школи" в Ню Йорку в довшу проїздку по всїх визначнійших українських плейзах тутешних, проте, думаю, буде не від річи познакомити наш ширший загал зі змістом повисшої драми і застановитись над значінєм вистав сеї драми для американської України.

Автором сеї драми єсть п. Маланчук, котрого головною заслугою є також завязанє тої першої укр. трупи театральної і котрий разом з женою належить до трупи. Сама драма ілюструє нам в трох перших діях причини, котрі спонукали нашого Мирослава до усуненя зі сьвіта одного з найбільших ворогів українського народа, в 4. дії саму подію з 12. цьвітня 1908 р., а в 5. дії суд над Січинським.

В першій дії бачимо, як Потоцький прямує до відбудованя Польщі „від моря до моря", мріє про корону королївську і про будуче значінє і силу можного роду Потоцьких. І все ішло би складно, коби лише не рух межи народом українським, котрий під таку важну хвилю сьміє підносити голову, зазначувати свою відрубність і домагатись якихось прав для себе. Але по що-ж Потоцький є намісником Галичини і то з необмеженою нічим властю? Таж він є прецінь володарем і паном житя і смерти кождого мешканця Галичини; на його услуги стоять всї власти адміністраційні, жандармерія, прокураторія державна, військо і т. д. — якжеж отже може він боятись якогось там гайдамацького руху? Він мусить його здавити, здоптати в самім почині, не перебираючи в средствах, — бо ціль усьвячує средства! Справить і зготує тій гайдамацькій голоті таке друге Берестечко, що відхоче ся їм всего та нагне їх цілковито до своїх плянів і замірів!

Дія друга і трета то властиє ілюстрація тих средств, якими Потоцький хоче зломити рух український. Дія друга представляє нам передвиборче віче в Горуцку, неправне розвязанє сего віча і потрійну сальву карабінову до цілком спокійних і Богу духа винних вічевиків, а акт третий, то смерть Марка Каганця, котрого жандарм пробиває баґнетом в білий день на дорозі лише за се, що посьмів з другими людьми зі свого села розмовляти щось про вибори.

Акт 4-тий то хвиля кари для морального справника тих всїх переслїдувань, гонень і гнету нашого народу.

Депутацій наших селян з Горуцка і Коропця, котрі приходять поскаржити ся перед ним яко найвисшим управителем краю — заступником цїсаря, — за ті всї кривди і безправства, яких допустили ся над ними підчинені йому власти і орґани, — Потоцький цілком не приймає. І по що? згинув один хлоп! — велике нещастє! лишилось їх і так ще за богато. Натомість депутацію мазурів-кольоністів зі східної Галичини, котрі прийшли з просьбою о запомогу для заложеного ними „кулка" рільничого і школи людової, — приймає дуже ласкаво і каже сейчас просьбу їх полагодити прихильно. Нараз зголошуєсь на авдієнцію академик Мирослав Січинський. Потоцький надумуєть ся хвилю і вкінци каже його впровадити. — У всїх зібраних на гали слїдно зворушенє, бо всї знають, що за маленьку хвилю той бутний Потоцький, котрий під ту хвилю бачить майже цілий сьвіт у стіп своїх, у котрого його власне „я" — його пляни і заміри заступають всї права і параґрафи, — згине з рук местника за кривди свого народу. І входить той местник, — як дві каплї води подібний до справдїшнього Мирослава, — чути кілька слів: „то за кривди мого народу, то за смерть Каганця", — падає кілька вистрілів і той могучий а так безоглядний гнобитель українського народу, — паде мертвий на землю! Віддих у зібраних лекшає, кождому стає ся якось лекше на серци і души, сльози радости мимоволї напливають до очий, а руки складають ся до оплеску, аби бодай в той спосіб віддати честь народному герови, местникови кривд свого народу, котрий з цілою сьвідомостю, що за житє гнобителя свого народу віддасть своє молоде житє, рішаєть ся на сей вчинок а по сповненю його з цілим спокоєм віддає бравнінґ і себе в руки комісаря поліції.

Дія 5-та се суд над Січинським. Відтворена вірно і живо ціла процедура наших судів присяжних в Галичині. Відчитанє акту обжалованя, поступованє доказове, переслуханє сьвідків, ріжні внесеня прокуратора державного і оборонців, остаточні кінцеві промови зі сторони обжалованя, оборонців і самого Січинського, все те скоренько пересуває ся перед очима присутної публики.

Вкінци суд виходить на нараду, скоро однак вертаєсь і предсїдатель трибуналу оголошує вирок: 12 голосами узнаний винним засуду: на кару смерти через повішенє. — Січинському випроваджуваному зі салї товаришать оклики розпуки і болю страшного з грудий його старенької матери, сестер і дальшої рідні, а всї присутні на представленю Українці також мимоволї скрикнули би разом: „Кривда — страшна кривда". — Але ще в час всї будять ся як би з якого сну і бачать, що се було лишень представленє, котре вже скінчило ся. Відходять отже до дому — але вже в якімось иншім торжественнійшім і піднеслїйшім настрою, як прийшли до сеї галї.

І уплине не один день, тиждень, і місяць, а кождий з присутних на такім представленю Українець, чуєть ся якимось відродженим, сильнійшим і утверджує ся в тім, що і самий все буде справдїшним Українцем-патріотом і дїти свої виховає на таких самих!

З того отже згляду потрібно нам тут, на земли американській таких представлень як найбільше і як найчастїйше. Бо нема може на цїлім сьвіті другого народу, котрий би знайшовши ся на чужій земли і межи иншими ріжними народами, так скоро потрафив винародовити ся і призабути на все те, що по своїх батьках, дїдах і прадїдах одідичив, як наш нарід український. Щоби отже його стримати і завернути з тої дороги, треба від часу до часу в якийнебудь спосіб пригадати, ким він є і які його обовязки зглядом народу, до котрого належить. А одним з тих способів — після моєї думки — були би власне вистави повисшої драми „Січинський-Потоцький". Тож треба радо приняти наміри укр. трупи театральної обїхати з виставою сеї драми всї визначнїйші наші плейзи в Сполучених Державах, а евентуально і в Канадї, і обовязком цїлого нашого загалу було би поперти зі всїх сил ті вистави, щоб тим способом не лише дати спромогу нашим людям побачити у себе на сцені ту драму, але також і придбати якого доляра для „Рідної Школи", котра під сей час так дуже грошевої помочи від нас потребує.

А тепер ще кілька слів о грі наших артистів. На перший плян висуває ся п. Склепкович в ролї Потоцького, а в послїднім акті в ролї предсїдателя трибуналу. Обі ті ролї віддає п. Склепкович знаменито, — справдї як би заводовий, і то не аби який рутинований актор. П. Склепкович поза тим є ще режисером тої трупи, тож не мало вложив працї і труду у вигладженє тої вистави та доведенє її до тої висоти і форми, в якій показав її очам публики. За п. Склепковичем іде п. Левкевич в ролї Січинського. Помінувши вже те, що є з вигляду дуже подібний до нашого Мирослава, гра його є без закиду і оборона, виголошена ним в 5. дії перед судом, робить на публиці дуже велике вражінє. За п. Левкевичем ідуть дальше: п. Маланчук в ролї старости в І. дії, війта в ІІ. дії і Марка Каганця в ІІІ. дії; п. Дембицький в ролї презеса в І. дії, академика в ІІ. дії, селянина в ІІІ. дії, доктора в 4. дії й оборонця в V. дії; п. Мелешка в ролях жида-посесора, селянина і мазура-кольоніста, п. Станиславський в ролях маршалка і комісаря староства; п. Лукасевич в ролях секретаря Потоцького і селянина-консерватиста; панни Душенчуківни в ролях селянок і пані Маланчукова в ролї Потоцької. Одним словом, склад тої трупи є знаменитий і велика шкода була би, коли би її намір обїханя всїх визначнїйших наших плейзів задля якихнебудь причин не міг здійснити ся. В часї посту ще, о скілько можна було вже до тепер порозуміти ся з ріжними плейзами, має наша трупа відіграти повисшу драму на дохід „Рідної Школи" дня 21. марта в Честер, Па., дня 22. марта в Філядельфії, дня 26. марта на загальне бажанє пораз другий в Ню Йорку, а 29. марта в Нюарку.

Можна надіятись, що Українці з тих плейзів зготовлять нашій симпатичній трупі як найсердечнійше принятє і громадно являть ся на її виставах. **В. К.**

З MANVILLE, R. I.

Аматорська вистава. — Заснованє читальнї.

Чи читали ви вже, читачі „Свободи", що за Менвіл, Р. Ай. Правда, що ні. А варто би познакомитись із сею місцевостию длятого, що і тут живуть Русини-Українці, котрі також не спять, а беруть ся до народної працї. Дня 24. січня с. р. відіграли „Страйк", сценїчний образ в трох діях з житя хліборобів в Галичинї, написаний Н. Струтинським. Хотяй дощ лив чималий, то всетаки галя була досить наповнена людьми. Навіть з Провіденс і Вунсокет, Р. Ай., були ті люди, що більше інтерєсують ся народними справами. Точно о 8. годині розпочалось представлене, як було заповіджено. Особи, котрі виступали у грі, були отсї: Окоман Н. Казан, реєнтий Г. Микитин, Настуня, дочка реєнтого М. Вальківна, Маруся, товаришка Насті А. Цєлїнська, Іван, жидівський попихач І. Швець, Семен, академик С. Прокопчук, Василь, молодий господар Д. Сулима, Василиха, його жінка М. Кокольська, Микола, молодий парубок, Н. Стадник, другий парубок Матій А. Патрило, Мортко, арендар С. Лабчинський; школярі: Павлуньо — Іван Прокопчук, Юрцьо — І. Сулима і жандар Г. Кокольський. Усї аматори грали дуже добре; публика нагороджувала їх раз-враз оплесками, навіть Французи, котрі були на галї, признавали, що гарна гра, хотяй розговору не розуміли. Видко дїло, що аматори положили чимало труду, заки вивчились так докладно своїх роль. Режісерував і характеризував Г. Микитин, а суфлєрувала К. Микитинова. Честь вам, аматори, що не жалували труду і на далї не кидайте доброго дїла, а дорівнаєте иншим громадам, котрі вже здавна дають у себе аматорські представленя.

Знова дня 4. лютого с. р. завязали ми у себе читальню „Просьвіти" ім. Маркіяна Шашкевича. На зборах промовляли: І. Козак з Вунсокет, І. Швець, С. Прокопчук і К. Микитинова. Вписалось покищо в члени читальнї 40 мущин і трох дївчат, а суперінтендент Ротч з Менвіл Ко. дарував рент з того дому, де містить ся читальня, який виносить $60 річно, за що належить ся честь п. Ротчови. Найжеж не буде тепер анї одного Русина-Українця у нашій місцевости, щоб не належав до сеї читальнї. Читальня має на цїли ширити просьвіту між народом, учити малих дїтий читати і писати, учити старших анальфабетів, давати представленя, вечерниці і т. п. До уряду увійшли отсї: І. Швець, голова; С. Прокопчук, писар; Д. Сулима, скарбник; Г. Микитин, бібліотекар. Щасть Боже в начатім дїлї!

Гість з представленя і присутний зі зборів.

КАЛЄНДАР.

МАРЕЦЬ.

н. ст.	Дні	РУСЬКІ СЬВЯТА	с. ст.
19	Ч	42 муч. в Аморії	6
20	П	Василія і Єфрема	7
21	С	Теофілякта еп. Нік.	8
22	Н	3. Посту. 40. муч. севастійськ.	9
23	П	Кондрата і Кипріяна	10
24	В	Софронія патріярха	11
25	С	Теофана ісповідника	12

З Америки.

Наймолодша дочка Вілсона заручена.

Наймолодша дочка президента Злучених Держав Елінора заручила ся перед кількома днями зі скарбовим секретарем Вілямом Мекаду. Весіле зарученої пари має відбути ся в короткім часі. Панна Елінора Вілсонівна має тепер 24 роки, а її наречений 50 літ і є до того вдівцем та має 6 дітий. Двоє найстарших його дітий, син і дочка, вже повінчані, а дочка має вже одну дитину. Отже панна Вілсонівна буде мати вже відразу і внука.

Іміґрація в 1913-ім році.

Перед двома тижнями подали ми були в нашій часописи урядовий звіт про іміґрацію до Злучених Держав у першім півроці 1913 р.: тепер же появив ся сей звіт за цілий минулий рік, котрий отсе подаємо. Загалом прибуло торік до Злучених Держав 1,197.892 іміґрантів. Се найбільше число по 1907-ім році. Населене Злучених Держав побільшило ся торік від напливу іміґрантів на 815.303 люда. З того видно, що в тімсамім часі вернуло ся відси до Европи майже 400.000 людий. 75% цілого числа іміґрантів походило зі східної і полудневої Европи та із західної Азії. Після держав, з яких сї іміґранти походять, представляєть ся статистика осьтак:

З Росії	291.040
Італії	265.542
Австрії	157.245
Угорщини	117.580
азійської Туреччини	23.955
Греції	22.817
Портуґалії	14.171
европ. Туреччини	14.128
Еспанії	6.167
З Болгарії, Румунії, Сербії	3.808

Більшість іміґрантів приїхала сюди до родини. Для Злучених Держав такі іміґранти представляють більшу вартість, бо вони звичайно лишають ся тут на все. З числа іміґрантів, котрі прибули торік до Злучених Держав було жонатих або відданих 808.144 осіб, а кавалєрів і дівчат 389.748 осіб. Після віку було 986.355 осіб, що мали 14 до 44 літ; 147.158 осіб мало меньше ніж 14 літ, а 64.379 осіб мало більше ніж 45 літ.

Недуга іміґрантів.

В останнім часї помітили іміґраційні власти серед іміґрантів, котрі прибувають до Злучених Держав, що богато з них нездужає на „менінджайтис" (запалене хребетного стрижня). Сю недугу найдено особливо у іміґрантів з Греції, тому то тепер на грецьких іміґрантів звернено особливу увагу. Підчас торічної балканської війни виїхало зі Злучених Держав до вітчини 55.000, а тепер вертають ся назад всї ті з них, що остались при житю і власне серед них стрічають ся найбільше недужих на „менінджайтис".

Страйк в церкві при помочи кашлю.

В Трентові, стол. стейту Ню Джерзи, університетські власти видали наказ, щоби всї студенти університету обовязково ходили до церкви. Сей наказ не подобав ся студентам і вони постановили застрайкувати в особливий спосіб. Прийшли всї до церкви, але як сьвященик зачав проповідь, всї вони, в числї понад тисячу, зачали кашляти, наче би на них нагло напала якась „епідемія кашлю". Кашель такої великої громади студентів заглушив слова проповіди і тодї парох церкви сьв. Марка, бачучи, що своїм голосом не переможе кашлю, зійшов з проповідальниці, не докінчивши проповіди і вийшов з церкви. Тодї студенти нараз подужали з „епідемії кашлю" та всї як на знак перестали кашляти і також вийшли зараз з церкви.

І давай женщинам право!

Женщини (так звані суфражетки) завзято домагають ся політичного рівноуправненя не лише в европейських державах, але й у нас, але коли дістануть се право, то мало до вміють з нього користати. Ось тепер доносять з міста Аврори, Ілл., що підчас недавних тамошних виборів до міської ради женщини не хотїли користати з того права, яке виборли собі у виборчім законі до міської ради. Всего-на-всего явила ся до виборів одна женщина — панна Едіт Скот.

300-лїтний ювилей Ню Йорку.

В серпни с. р. буде місто Ню Йорк обходити 300-лїтний ювилей свого істнованя. Се сьвято буде мати міжнародний характер. З несподіванок буде замітна ся, що в парку Ван Кортленд дасть концерт музика з 1.000 музикантів і 6.000 сьпіваків. В концерті візьме участь 18 народностий.

Українські кооператисти в Канаді.

Українські робітники в Едмонтові (пров. Альберта) роблять заходи, аби перебрати роботу при будові міських каналів в місті у власні руки і перевести її на кооперативних основах. В сїй справі мали вже кілька мітинґів і внесли відповідну пропозицію до міської ради. Делєґатами робітників, управненими довершити угоду, є Іван Іванчук і Стефан Лисак. Міська рада припоручила комісионерови публичних робіт взяти пропозицію українських робітників під розваґу.

Арештоване за лист.

З міста Монтреалю в Канаді доносять: Сортівника листів в центральнім почтовім уряді, Френка Лорті арештовано під закидом, що він украв в суботу один лист з почти. Лорті до вини не признаєть ся. Справа прийде перед суд присяжних. Коли оборонець домагав ся, аби Лортія випущено за кавцією, судія установив кавцію на $20.000. Такої суми Лорті не міг роздобути і тому мусить сидіти в арешті аж до розправи.

Полісменка не хоче жити з чоловіком.

В Шікаґо, Ілл., перша женщина, яку принято до поліційної служби, не хоче жити зі своїм чоловіком. Ся полісменка, на імя Алїсія Клементс, внесла до суду жалобу проти свого чоловіка, в якій жадає розводу з ним, а крім того домагаєть ся, щоби давав гроші на удержане і вихованє дітий. За причину сього подає пані Клементс, що чоловік її опустив і веде розтратне житє. Вкінци заявляє, що не вилицуло на розвід покликане її до поліційної служби, бо вже передтим вона була з чоловіком розійшла ся.

Одержав почтою наречену.

З міста Ґарі, Інд., доносять про отсю цікаву подію: Тутешний робітник у сталевій фабриці Андрій Беч оголосив був у газетах, що глядає за своєю жінкою, котра десь згубила ся у Злучених Державах. Але жінка не зголосила ся, а натомість зголосила ся дївчина Марія Мучо і заявила йому в листі, що хоче стати його жінкою. Беч відповів їй, що годить ся на се і тодї родина панни Мучо вислала її почтою яко звичайну „почтову пересилку" з карткою на грудях. Весїле Беча з тою „посилкою" відбудеть ся в найблизших днях.

З українських земель.

Відгомін протесту українських послів.

Протест українських послів в галицькім соймі у Львові проти заборони царського уряду в Росії сьвяткувати ювилей Шевченка на Україні (сей протест подали ми в попереднім числї „Свободи"), викликав великий відгомін у чужій пресі. Німецькі ґазети в Австрії і в Німеччині подали сей протест в цілости, а помістили ще від себе довші або коротші статі, в яких різко осуджують варварську заборону російського правительства та присьвячують симпатичні спомини Т. Шевченкови і Україні, на якій спочила тяжка рука царського кнута. Натомісць російські чорносотенні ґазети накинули ся на галицьких Українців за протест, який виголосив у соймі голова українського клюбу посол др. Кость Левицький, а притім вигрожують ся також Полякам, що вони до сього допустили.

Приятелї царського уряду.

Поляки в ненависти до Українців не лїпші від російського уряду. Не перший і не остатний раз показало ся власне тепер з нагоди Шевченківського ювилею. Галицька краєва шкільна рада, хоч там є більшість Поляків, постановила віднести ся прихильно до ювилею Шевченка і наказала урядово, щоби всї школи, ґімназії, семинарії і народні школи у східній Галичині не лише українські, але також і польські там, де учить ся українська молодїж, пошанували память Тараса Шевченка в день роковин 100-лїтних його уродин 10-го с. м. концертами і відчитами про Шевченка і деклямаціями його творів. Се зробила краєва шкільна рада з простого вирахованя, що лїпше самій видати такий наказ ніж потім під примусом, як би змусило її до того правительство під натиском українських послів в соймі і в парляменті. Але не могли сього переболїти редактори всепольських ґазет і накинули ся на краєву шкільну раду, пишучи, що вона наказує польським дітям сьвяткувати ювилей автора „Гайдамаків". Краківська ґазета „Глос народу" питаєть ся, яким способом має польська молодїж в учительських утраквістичних семинаріях, де ⅔ 60 проц., шанувати вечерницями і відчитами автора „Гайдамаків?" Дальше нарікає „Глос народу", що обіжник про ювилей оголошено в „Урядовім дневнику краєвої шкільної ради" такесамо як обіжники про обходи на честь цісаря і папи. — Забувають тільки Поляки, що вони не в давній дикій Польщі, а в конституційній Австрії, але наші земляки в старім краю їм се від часу до часу пригадують.

Нові українські ґімназії в Галичині.

Поляки ухвалили собі в галицькім соймі в 1867-ім році такий закон, що австрійський уряд не має права закладати в Галичині українських ґімназій без позволеня галицького сойму. Через те український нарід в Галичині доси мав усего-на-всего 5 ґімназій (у Львові, в Перемишли, в Станиславові, Коломиї і Тернополи), а Поляки мали майже 100. Тому то Українці, хоч платять податки на державні ґімназії, мусять також з народних жертв удержувати свої приватні ґімназії. Аж тепер, по ухваленю виборчої реформи, Українці змусили Поляків у соймі, щоби згодили ся на утворене нових українських ґімназій. Українські посли загрозили польським послам, що не перепустять буджету, як вони не згодять ся на утворене нових українських державних ґімназій. Отже Поляки під примусом згодили ся, щоби правительство удержавило 3 українські ґімназії: в Рогатини, Яворові і Чорткові, а крім того, щоби з філїй українських ґімназій у Львові і в Перемишли утворити самостійні ґімназії, значить разом буде нових українських державних ґімназій 5, а усїх разом з давнимя буде в Галичині 10 (з того по дві у Львові і в Перемишли). Крім того заявили Поляки, що в найблизших роках згодять ся на удержавнене дальших українських ґімназій і української реальної школи у Львові. „Рідній Школї" в Галичині убуде тепер часть тягару, бо не буде удержувати 3-ох своїх ґімназій: в Рогатини, Яворові і Чорткові, але ще їй лишають ся ґімназії: у Збаражи, Долині, Буску, Копичинцях і Городенцї, котрі мусить дальше удержувати і підготовити, аби за кілька літ держава переняла їх на державний кошт. Тож видатки „Рідна Школа" буде ще мати дальше і ми не можемо за неї забувати.

Ювилейний дар Іванови Франкови.

Дня 24. січня с. р. було засїдане повного комітету ювилейного дару Іванови Франкови і на нїм принято до відомости, що сума зібраних доси гроший перейшла вже двайцять пять тисяч корон, з чого 21.000 зложено на книжочці ч. 8000 товариства „Днїстер", а решта лишаєть ся покищо в ріжних фінансових інституціях і товариствах. Всї присутні члени комітету висказували велике вдоволене, що українське громадянство Галичини виявило свою пошану для високозаслуженого письменника протягом одного року, року недороду, фінансової кризи, при незвичайно великім оподаткованю суспільности на инші цїли (Рідна Школа, Паска для Гуцулів, потреби України, виборчий фонд, Український Город і безліч инших), без особливої аґітації, таким визначним даром для обезпечення старости Ювилятови. Річ відрадна тимбільше, що на дар жертвували розмірно найбільше селяни, народні учителї, робітники, ученики, хоч не хибувало й усїх инших станів.

Німецький князь українським проповідником.

Німецький князь Максиміліян, з роду саксонського королївського дому, є духовником і професором на богословськім виділї в університетї в місті Кельни в Німеччині. Від кількох лїт він займаєть ся дуже пильно справами нашого обряду і для сеї справи вивчив ся докладно української мови. Кождого року приїздить він на кілька тижнїв до Львова в гостину до українського митрополита гр. Шептицького і при тїй нагоді буває в українських церквах у Львові, а навіть по селах, та говорить нераз проповіди по українськи. Тепер приїхав він також до Львова на кілька тижнів та буде мати в греко-католицькій духовній семинарії кільканайцять викладів з обсягу літурґіки.

„Міністер для Галичини".

Як звісно вже нашим читачам, на місце Длуґоша, котрий до недавна був „міністром для Галичини", а котрий мусїв уступити з причини небувалих обманств і перекупств, іменовано урядника Моравського яко управителя. Але сей урядник мав бути тільки короткий час і сей час вже кінчить ся, бо голова клюбу польських послів др. Юлїй Лео зголошуєть ся на його місце і хоче стати міністром для Галичини. Галицькі Українці при сїй нагоді зложили протест проти сього, аби місце міністра для Галичини обсаджувано лише Поляками і лише в порозуміню з ними, бо, як доси було, такі міністри робили все лиш на користь Поляків, а на шкоду Українців.

Памятник українському фільозофови.

Селяни з чорнуського повіту лагодять ся ставити в місті Полтаві (на російській Україні) памятник славному нашому фільозофови Сковороді, що помер тому 120 лїт. Селяни тямлять про него, бо походив з місточка Чорнухи. З того приводу пишуть в ґазеті „Рада", що то дуже відрадна проява, що самі селяни догадали ся до сего; але з другого боку сумно, що не догадала ся інтелїґенция. У наших народів славили би ся таким фільозофом, а у нас є про Сковороду всего одна книжка. Найбільший обовязок шанувати память Сковороди має університет в Харкові, бо заложили його українські пани, приятелї Сковороди, за його намовою.

За відступлене від віри батьків.

В Станиславові (в Галичині) відбула ся недавно розправа проти Арона Бартфельда, шинкаря з Завою (повіт Калуш), його сина і ще кількох Жидів. Їх обжалувано за те, що вони відібрали учителеви М. Таранькови його жінку, доньку Арона Бартфельда, яка без відома родичів, принявши хрест, вийшла за Таранька. Обжаловані забрали її силою з дому мужа і вивезли до Богородчан до її бабки. Оборонці боронили обжалуваних тим, що шлюб був не важний і, що батько міг забрати свою доньку до дому. Суд увільнив всїх обжалуваних, крім візника Давида Шіца, котрий грозив пірваній неофитці револьвером. Його засуджено на півтора року вязниці, але він, предчуваючи засуд, утїк ще перед проголошенем засуду і десь пропав.

Страшне самоубийство судії в Галичині.

Дня 28. лютого с. р. о 5 годині рано позбавив себе житя молодий ще судія з Камінки струмилової Іван Ковеніцький (Поляк). Раненько зняв тихо і незамітно із стіни свою ловецьку стрільбу, вийшов з хати, сїв на зложених недалеко ковбках дерева і так сидячи стрілив собі прямо в голову. Наслїдки встрілу були страшні. Сильний набій відірвав майже цїлком горішню часть голови (черен), котра лиш в однім місци держала ся на шкірі. Смерть наступила розуміесь в одній секунді. Головною причиною самоубийства були матеріяльні клопоти, котрі навіть викликали у нього тяжку недугу нервів. Чи послїдним товчком до сего кроку розпуки було те, що небіщик втратив надію на одержане позички з міністерства, о котру був подав ся, чи може й ще що иншого, годі покищо на певно сказати. Покійний осиротив молоду жінку і пятеро дрібних дїтий.

Помисловий злодій.

Перед двома тижнями лучила ся у Львові така подія. На Краківській площі стрінув якийсь Іван Лось сільську дівчину Ксеню Дуребулько. Лось навязав з нею розмову, а побачивши, що вона не знає Львова, рішив ся її використати. Предложив отже Ксені, щоби приняла у нього службу, а як буде добре справувати ся, то може навіть з нею оженить ся, бо є вдівцем і потребує господині. Щоби переконати дівчину, що й не дурить, пійшов навіть з нею до парохіяльного уряду при церкві і там просив сьвященика, щоби списав їх родовід, бо вони хочуть „повінчати ся". Папери обіцяв Лось принести пізнїйше. Вийшовши з парохіяльного уряду, пійшла пара наречених по річи Ксені, які Лось забрав разом з куфром і умістив у якогось дозорця. На задаток будучого подружя переночували „наречені" разом у знакомих Лося, але на другий день вийшов він якось незамітно до міста і більше не вернув ся. Ксеня шукала кілька днів нареченого і своїх річий, але на дармо. Аж за кілька днів стрінула в рінку свого одноденного нареченого і казала його арештувати. На поліції признав ся Лось до обманьства і заявив, що річи Ксені разом з куфром продав за 4 корони. Віддано його до арешту.

Пожар торфовищ в Галичині.

Дня 16. лютого рано заняли ся торфовища в долинськім повіті. Сї торфовища займають 1500 морґів і є власностю міста Долини і села Струтина. Торфовища сї представляють вартість понад 3 міліони корон. Через кілька днів не можна було вгасити огню, а власти не зарядили жадної ратункової акції.

З широкого сьвіта.

Війна на папери.

Така війна відбула ся у Відни перед двома тижнями. Тему до неї випрацював ґенерал Авфенберґ: Плян був виготовлений в той спосіб, що російська армія атакує Галичину з двох сторін — від Варшави і Києва, а австрійська армія боронить ся.

Жертва друкарського страйку в Австрії.

Складач Ришард Капер, замешкалий в Сьміхові, в Чехії, котрий по скінченю страйку в друкарськім промислї не міг найти заняття, з розпуки встрілив до своєї дочки і ранив її смертельно. Потім сам собі відібрав житє.

Австрійська виправа до полудневого бігуна.

У Відни приготовляє ся наукова виправа до полудневого бігуна заходами окремої комісії, до якої належать між иншими гр. Вільчек, проф. др. Брікнер, проф. др. Обергамер, а провід над випpавою обняв австрійський учений др. Ф. Кеніґ, котрий брав участь в німецькій виправі до бігуна. Цілию австрійської виправи є прослїдити санками сушу біля полудневого бігуна на захід, схід і полудне від найдальшої точки, до якої дійшла німецька виправа. Простір, який мають прослїдити, займає майже половину Европи. Кошти винесуть 700.000 корон. Пароплав, який має завести виправу на місце, одержить вона даром від протекторів; на покритє дальших коштів збирає складки комітет у Відни. Для доповнення суми недостає ще 300.000 корон.

По замаху на мадярського епископа.

Угорські ґазети доносять з Букарешту (столиці Румунії), що тамошна поліція арештувала, як здасть ся, виновника замаху в Дебречині. Се студент університету Іван Катарау, котрий рівночасно був у Букарешті учителем московської мови в тамошній військовій школї. Арештоване наступило принадково. Катарау згодив був шофера, щоби відвіз його самоходом до Києва. Між ним і шофером прийшло до суперечки. Катарау образив шофера, а сей доніс поліції. Тепер виявило ся, що Катарау, котрий до осени жив в дуже скромних відносинах, послїдними часами тратив гроші на всї сторони, тисячі програвав в карти і пропивав. Стверджено, що шкіра, в котру овинена була пачка, куплена була в Букарешті від гандляра, родом з Парижа.

З розпуки за жінкою.

З Будапешту доносять, що звісний в кругах фахових хемік Власіч з розпуки по смерти жінки, котру дуже любив, застрілив двоє своїх дітий, а потім собі відібрав житє.

З житя польської аристократії.

Перед двома тижнями відбув ся в Межиричу (в Познанщині, в німецькій державі) процес проти польського ґрафа і бувшого посла до німецького парляменту Мельжинського, який в грудни м. р. застрілив свою жінку і її коханка гр. Міончинського. Розправа була тайна, бо в нїй приходили справи, що могли викликати зґіршене. По дводневій розправі суд увільнив ґр. Мельжинського від вини і кари.

Кушніреви вродилась дитина з шерстию.

В Росії, в селї Очемчирах, в кутаїській ґубернії породила жінка тамошного кушніра Москаля Дмитра Осиповича Габунїи четверо дїтий з котрих двоє померло при пороні, а двоє осталось живими. Оба се хлопці, але один з них цїлий покритий чорною шерстю, а пальці його на руках і ногах сполучені болонкою. Загалом ся дитина-вирід у своїм зверхнім виглядї має богато звірячого. Коли люди в селї довідали ся про народжене сього чудовища, налякали ся наче якої нечисти і цїла громада тепер домагаєть ся від кушніра, щоби покинув село та забрав ся з тою нечистию. Але родичі нещасливого вирода не гадають сповнити волї громади і звернули ся до епископа з просьбою, щоби позволив охрестити їх диву дитину.

Вкрадено жінку.

З Росії доносять, що селянин Москаль із села Черикчина, курської ґубернії, вислав до ґубернатора таке письмо: „При кінци січня с. р. пропала моя жінка; за крадїж її підозріваю одного з бувших лїкарів-ветеринарів, котрий тепер перенїс ся з наших сторін до Петербурга. Прошу перевести слїдство і віддати мені жінку, а лікаря потягнути до судової одвічальности за крадїж чужої власности. — Іван Тодорович Туріханов".

Воздушна почта в Росії.

З Росії доносять, що московський летунчий клюб приготовляєть ся до отвореня правильного почтового руху між Москвою і Петербургом воздушною дорогою. Почтові лїтаки мають курсувати щоденно. Крім сього предложив клюб правительству проєкт заведеня воздушної почти між Петербургом і дооколичними містами.

Незвичайний застав.

Російські ґазети пишуть, що директор міського заставничого банку у Владивостоці в Росії Ремізов заставив в сім банку рукописи своїх лїтературних творів. Банк оцїнив досить високо твори свого директора, бо признав їм вартість 1500 рублїв. А позичку видано значно меншу, бо тільки 300 рублїв.

Великий страйк в Римі.

Сими днями зачав ся в Римі страйк 100.000 робітників. Уладжують вони по улицях і площах міста великі мітинґи, на яких представляють свої домаганя. Всї ті віча відбувають ся в найбільшім порядку і тому доси не мішала ся поліція до робітничих демонстрацій.

Театр у Альбанців.

По упадку бувшого турецького султана Абдула Гаміда, який здавлював в Альбанії кождий духовий рух зелїзною рукою, Альбанці звернули ся запопадливо і до драматичної штуки. Коли отже князь Від прибуде до своєї нової столиці і схоче для своїх вечірних розривок уладити скромний надворний театр, то стрінеть ся з прихильностю Альбанців. Властивих фахових акторів в европейськім змислї в Альбанії нема, бо альбанські актори, се люди, які за дня сповняють свою звичайну працю. Як кождий мешканець Сходу так і Альбанець відзначаєть ся вродженим акторським талантом і огнистою вдачею та гарною поставою з глибокими чорними очима. Перші альбанські публичні представленя відбували ся в зимі 1909 р. в Цариґороді перед численними Альбанцями, яких там мешкає дуже богато. Вони стежили за „акцією" дуже пильно і критично. Була се штука „Зольфо", на тему любови і визвольної боротьби Альбанців проти Туреччини. Тепер Альбанці працюють горячково над рідною штукою і при вїздї князя Віда привитають його представленєм, якого тема взята з історії Альбанії.

Міліонова крадїж серед улиці в білий день.

В Парижи (столици Франції) з почтового воза підчас розвоженя почтових посилок пропала пачка, яка містила понад міліон франків. Крадежи доконано в середмістю. Злодій мусїв бути добре обзнакомлений з відносинами і скористав з хвилевої неприсутности обох почтових функціонарів. Листар відніс був уже кілька посилок до адресатів і заїхав на улицю Шоша. Коли відніс одну пачку і вернув ся, побачив, що нема пачки, яка містила більше як міліон франків. Злодій мусїв вичекати хвилї, коли від воза відійшов другий почтовий функціонар, що заніс другу пачку до того самого банку, до котрого листар поніс уже одну пачку. З сеї нагоди скористав злодій і забрав пачку з ґрішми.

Згинуло ціле населенє острова Ґрімсбі.

Анґлїйська ґазета „Дейли Мейл" доносить, що з 27 мешканців мужчин острова Ґрімсбі підчас послїдних морських бурий згинуло 26. Одинокий, що вратував ся, се старець.

Для конкуренції з Панамським каналом.

Ґазети доносять, що синдикат французьких капіталїстів почав переговори з правительством Колюмбії про перекопане через її територію каналу, який мав би конкурувати з Панамським каналом, злучуючи також Антлянтійський океан з Тихим. Проєктований канал має починати ся в заливі Ураба, потім йти-ме з бігом ріки Атрато і скінчить ся в заливі Купіка на Тихім океанї. Тому, що область, якою має йти канал, се переважно низини, отже його будова буде богато дешевша ніж Панамського каналу; кошти — як обчислює синдикат — не перевисшать 500 міліонів франків. Колюмбійське правительство дуже заінтересоване сим проєктом і певно згодить ся на всї можливі уступки для синдикату, щоби лише зробити конкуренцію зненавидженим Єнкам, властителям Панамського каналу.

B 60

2.000 трупів.

Анґлїйські ґазети доносять з хінської столиці Пекіну, що в недавних боях межи хінським державним військом і опричниками з табору „Білого Вовка", на границї провінцій Гонан і Ангуйї впало 2.000 трупів. Так доносять урядові телєґрами. Правительственні війска уживали для вислїдження повстанців аеропланів, а пізнїйше напали на повстанців і розігнали їх

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.
TELEPHONE: 498 JERSEY CITY.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.
Single copy: 5 cts.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3 1879.

Оплачувати ґазету треба завсіди з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. До моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтаря або агента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того не годні гроший дістати.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, коли з гори не було назначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

За всі оголошення (адвертайзменти) поміщені в „Свободі", Редакція не відповідає.

ЕПИСКОП ОРТИНСЬКИЙ НАЙБІЛЬШИМ ВОРОГОМ Р. Н. СОЮЗА.

Двайцять літ минає, відколи завдяки Р. Н. Союзови розпочалась праця на народній ниві. Тяжкі були початки — чимало трудностий приходилось поборювати, чимало боротьбу треба було звести з ворогами, провідниками „Єдинеія" і „Общества", які нерадо глядїли на зріст правдивої народної організації. Р. Н. Союз здобував собі чимраз більше довіря серед нашої суспільности і гуртуючи в собі найсьвідомійші одиниці, став осередком житя нашого народа.

І коли здавалось, що Р. Н. Союз вже без труду зможе розвинути широку і всесторону діяльність для народа, виступають проти Р. Н. Союза нові вороги — тим разом вже свої власні, які до тепер ґрали ролю найбільших його приятелів. Тим ворогом був: епископ Ортинський на чолі чорної кліки. **Ніякі вороги зовнішні не принесли Р. Н. Союзови стільки шкоди, не заподіяли стільки лиха як еп. Ортинський враз зі сліпо йому відданими духовниками.** На се дає ся мимовільно так сучасність незбиті докази.

Р. Н. Союз від початку свого істнованя стояв на загально народних підвалинах. Хоч в самих початках головний вплив на него мало духовеньство, хоч воно держало в своїх руках керму — то все таки Р. Н. Союз не мав ніколи характеру організації якоїсь партії або касти, але був все народним в повнім значіню сего слова. Духовеньство працювало тоді враз з народом і для народа, — тому не було й причини до якогонебудь роздору і непорозуміня серед нашої суспільности.

Духовеньство тїшило ся довірєм народа, а найбільше епископ Ортинський, в якім нарід хотів бачити не лише князя церкви, але і провідника у всїх справах народних. Р. Н. Союз віддає йому найбільшу честь, іменуючи його на X. головній конвенції в Філядельфії (р. 1908), почетним членом товариства.

В тім самім часі частина духовеньства враз з епископом на чолі готовила потайки свої пляни, щоби скористати з довіря загалу і раз на все загарбати в свої руки ту одиноку народну сьвятиню. Вони добре се зрозуміли, що як не стане Р. Н. Союза, вони зможуть вже без ніяких трудностий перевести в житє свої задушевні мрії. Щоби однак се не виглядало, що епископ силою хоче здобути Р. Н. Союз, постановив ужити підлого, єзуїтського підступу. До сего дала йому нагоду XI. головна конвенція Р. Н. Союза, яка відбулась в р. 1910 в Клівленд, О.

Підступ еп. Ортинського на конвенції в Клівленд.

Після з гори хитро обдуманого плину еп. Ортинський являє ся на конвенції особисто. На конвенції бере він участь не як почетний член Р. Н. Союза, але як звичайного його делеґата — як відпоручник Бр. св. Георгія в Філядельфії, 239 відділу Р. Н. Союза (того самого відділу, який недавно чему вели епископ викинути на вулицю з церковної галї за се, що Братство не хотїло признати його секретаря о. Степовича председателем без вибору). Епископ розумів се добре, що яко почетному членови не випадає йому мішати ся в організаційні справи Р. Н. Союза. Дістанувшись як делеґат до статутової комісії, приступив до переведеня свого наміру. В тім якраз підступі полягала його єзуїтська хитрість, нечесна і підла політика...

Епископ поставив внесенє на зміну назви Р. Н. Союза, на „Ґреко-католицький руський Союз в Америці". В якій цїли? Чи се лежало в інтереси організації, чи сего вимагав може інтерес нашого народа? Пригадаймо собі слова, які висказали члени-основателі Руського Народного Союза:

„Ми Русини, уніят ми православний, лучім ся в одно. Віра — се річ совісти і не можна силувати нікого, щоби був таким або таким."

Чиж тепер міг би хтось єще підозрівати епископа Ортинського і його кліку о се, що народна справа їм більше лежала на серцю, як членам-основателям? Тепер — вже певно, що ні. Але тоді було инакше. Нарід, як сказано, хотів бачити в епископови чоловіка, котрому дійсно залежить на добрі народа, а слухаючи ріжні приманливі обітниці і краснорічиві слова, дав ся зловити в наставлені сильця і повірив...

Прийшло до голосованя над внесенями статутової комісії, між иншими і над внесенєм епископа.

Внесенє ухвалено 218 голосами проти 69.

І се дало причину до розбитя єдности серед членів Р. Н. Союза і почин до основаня нової організації під назвою: Руський Народний Союз (новий). Сьвідомійші члени видячи, що Союз спроневірив ся народним ідеалам і йде на непевні услуги епископської кліки, виступають будьто громадно будьто одиницем з Союза. Се спричинило роздвоєнє народних сил, внесло роздор і ненависть поміж наш загал — на велику шкоду цілої народної справи.

Які страти поніс безпосередно Р. Н. Союз, бачимо зі звіту з річного засїданя, яке відбуло ся в р. 1911 в Джерзи Сіти, Н. Дж.: **З Р. Н. Союза виступило зовсім 10 відділів, роздвоїло ся 11 відділів. Число дорослих членів зменшило ся о 1.016, а число дітий о 12.**

Се був найбільший удар, якого дізнав Р. Н. Союз за 20 літ свого істнованя!

Епископ і його кліка поповнили отсим непростимий злочин на нашій народній організації, виряджуючи неповоротну шкоду для цілого житя нашого народа на американській земли.

Доверишивши злочину, епископ і його поплечники затирали руки з радости, що підступ удав ся. Та не довго тривала радість! Ото задля браку конечних формальностий оказала ся ухвала конвенції в справі зміни назви Союза неважною, а тим самим унала. Союз остав ся й на дальше Союзом!

Єще до послїдної хвилї не тратив епископ надії. Але не помогли поїздки епископа до Джерзи Сіти, не помогли намови урядників до неправдивих зізнань. Уряд спостеріг ся, що упав жертвою підлого підступу, остав твердий як скала...

Лють і жажда пімсти огорнула епископа і його прислужників. Вони побачили, що підступом вже нічого не вдіють. Єще раз пробують своїх сил. На тайних сходинах і нарадах кують нові пляни. Появляють ся підлі клевети в їх органах „Заокеанська Русь" і „Душпастир" на урядників Р. Н. Союза, голосять про мнимі непорядки, мальверзації в Союзі, хотячи в сей спосіб склинати надзвичайну конвенцію, щоби доповнити формальність ухвали про зміну назви Союза в його чартері.

Та суспільність прозріла, пізнала в чім діло і ціла політика скінчила ся соромною програною епископа і його прихильників.

Кліка орґанізує власні запомогові товариства.

Загарбати Союз у свої руки не вдало ся! Епископ, ображений за непослух Союза, виступає з членів Р. Н. Союза і кліка приступає до нової кирнії. **На зїзді чорної сотні в Філядельфії в р. 1911 ухвалено заложити власну запомогову інституцію „Християнська Любов".** Більша часть духовеньства спротивила ся сему новому злочинови на народі. Ціла акція скінчила ся на нічім... „Християнська Любов" заснула сном блаженних.

Настала позірна хвилева тишина. Епископ не дає за виграну. Він мобілізує нові сили. Щоби улекшити і промостити дорогу для своїх дальших плянів, робить приготовленя до основаня нової орґанізації. Не маючи своєї орґанізації, не маючи свого орґану — не зможе й вести своєї політики, — се добре зрозуміла чорна кліка.

І в р. 1912 народив ся новий дивогляд, народний байструк, а на імя йому „Провидінє". Два цілі роки минуло від його основаня. Які успіхи, який розвій — все те покриває глубока тайна.

Чи „Провидінє" може носити назву народної орґанізації і чи воно може служити для добра народа — про се поговоримо в слїдуючім числї.

Отсе короткий начерк злочину, якого допустив ся епископ Ортинський супроти Р. Н. Союза, а тимсамим супроти цілого народа. Переживаючи се і дивлячи ся на отсю шкідливу політику епископа, мусимо сконстатувати, що епископ є дійсно найбільшим ворогом свого народа: він заподіяв народній справі неповоротну шкоду, він вніс роздор, роздробив і так слабі сили нашого народа. Замісць одної сильної інституції маємо днесь кілька слабих і немічних.

Історія нашого народа в Америці осудить сей народний злочин і вкриє його виновників соромом і ганьбою на вічні часи!

СКАНДАЛИ В НОВІМ СОЮЗІ.

На початку сего місяця відбуло ся в Скрентон, Па., надзвичайне засїданє гол. виділу нового Союза, на якім мало порішити ся справу Миґасюка й Середницького і справу д-ра Кульчицького. Про обі ті цікаві справи находимо в „Народній Волї" (ч. 11 з 12 марта 1914) ось таку коротеньку урядову заяву:

На засїданю всіх Гол. Урядників Р. Н. С., котре відбулось на днях від 2-го Марта, 1914 до 7-го, після ухвал всіх Гол. Урядників зістали усунені зі свого уряду Р. Н. С. п. Миґасюк і п. Середніцький, рівнож др. Кульчицький з членьства Просв. Комісії, рівнож виключений і з членьства Р. Н. Союза. — За Головний Виділ Р. Н. Союза: Іван Артимович, голова; Михайло Беля, писар; М. Саламандра, скарбник.

На місци вишмареного Миґасюка опинив ся тепер Юрій Крайківський зі Скрентон, а місце Середницького лишило ся, на якийсь час чи може на завсїгди, необсаджене. І Просьвітна Комісія нового Союза змінила доволї значно своє лице, бо на місце виключеного д-ра Кульчицького покликано аж двох нових членів: О. Ревюка зі Скрентон і К. Білика з Шікаґо.

На иншім місци того самого числа „Народної Волї" находимо допись п. н. „Правдою сьвіт перейдеш і назад вернеш ся, а неправдою зайшов до порога назад вже не вернув". Написав сю допись Василь Бадан, один з „благонадьожних" контрольорів нового Союза. Він каже, що зїхавші ся на надзвичайне засїданє урядники покликали заприсяглого експерта (знавця), який після тридневної праці вирахував, що в новім Союзі є гроший на суму $25.158.47, отже такий самий стан, який найшов сам Бадан по день 30 падолиста 1913. Дописуватель каже далї, що пп. Миґасюк, Середницький та їх компанія, почувши таке, замовкли, а за хвилю „зірвали товариство" та давай по одному втікати.

Дальше що робить Миґасюк, — так кінчить п. Бадан свою допись — просить щоб дати его під осуд, бо він знає що завинив і переступив статут. Тогди більшостію голосів усунено Миґасюка з урядника а так само і Середницького. Тепер ми бачим дуже добре, що злодійства в Р. Н. Союзі не було жадного. (А деж поділо ся тисяч долярів по Івані Дранчакови, який нібито мав до нового Союза належати, але ніколи не належав? — Прим. ред. „Свободи"). Лише кирпиники і їх компанія хотіли розбити членів а по при тім мати користь і славу у ворогів нашої орґанізації. Но не так ся стало як ся склало. Союз і его Головний Уряд кромі двох кирпиників згідно з правдою вийшли побідоносно а кирпиники пошились в дураки і дістали „котюзї по заслузї...

Бадан держить ся вперто думки, що Миґасюка і Середницького паняли „вороги" нового Союза на те, щоб його повалити. Варто би знати, що п. Бадан розуміє під фразою: но не так ся стало як ся склало?... А чому п. Бадан промовчав справу д-ра Кульчицького?

Трошки більше сьвітла і тіний на останні скандали в новім Союзї кидає олифантське „Нове Житє" (ч. 10 з 10-го марта 1914). Із статї п. н. „Засїданє головного уряду нового Союза" довідуємо ся, що „на початку засїданя порішено взяти експерта, котрий має почислити книги (може рахунки в книгах? — прим. скл.) і коли вийде, що Миґасюк безпідставно чіпав панів, то має Миґасюк заплатити експерта, а коли Белї і Арданови удовідинть ся дефравдацію, то Союз покриє кошта". Миґасюк на сю пропозицію радо згодив ся і контрольна комісія взяла зараз до рук касову книгу, яку провадить Беля. Із здивованєм спостережено, що в книзї суть видерті картки, а на їх місце повклеювані инші; для затертя слїду сего махерства поналїплювано на вклеєних картках порядкові сторони. В виду такої процедури Миґасюк свою згоду на заплаченє експерта відкликав. Засїданє приняло Миґасюкову заяву до відома і рахованє почалось наново. В сім часї засїданє продовжалось. Була се — як запевняє „Нове Житє" — друга нюйорська конвенція. Всїм кермував о. Ардан, та обороняючи свій надшарпаний „гонір", накидав ся на урядників такими словами, яких уживають лише мешканці темних кутів, а ніколи людина, котра переходила через пороги унїверситету.

По переведеню контролї ухвалено, що Ардан і Артимович мають вернути безправно забрані гроші. Ся ухвала була Арданови не до смаку, тож він зібрав в ночи прихильних собі урядників і разом з ними злагодив проти неї протест. Другого дня переведено на засїданю нову ухвалу (трома голосами проти двох), що Ардан не має вертати безправно забраних гроший і що має арештувати Миґасюка за очернене, а Миґасюка усуваєсь з уряду з тим застереженєм, що він і на дальше, доки істнувати буде Союз, не сьміє бути анї делеґатом, анї урядником. До сего жадали від Миґасюка заяви, що то все, що він говорив і писав, є неправдою. Миґасюк на се не згодив ся і тогди Ардан, Беля і Артимович заарештували його. За Миґасюка заложено заруку і справа опинить ся в кортї. Середницького усунули з уряду, лишаючи його на волї без арештованя і заруки. Перед арештованєм Миґасюка вимагали від него і від Середницького заяви, а властиво підпису на заяву виготовлену Арданом, котру інтересовані відкинули, а натомісць предложили свою ось такого змісту:

Я низше підписаний посьвідчаю, що після обчислень експерта рахунки Белї суть в порядку, але на сїй підставі, що Беля в книзї видер картку і вліпив другу перед численєм експерта. Дальше — Ардан і Артимович були короткі з грішми і засїданє 6-го признало, що они мають сї гроші вернути до каси Р. Н. Союза, однак дня 7. с. м. завернули сю справу і трома голосами проти двох ухвалили, що Ардан і Артимович не мають сих гроший звертати.

З повисшого бачимо, що Миґасюк на разї справу програв, а що буде далї — се вже залежить від того, чи оба вишмарені урядники докажуть свої обжалуваня в судї, або може якою иншою дорогою...

Зібрані на засїданю урядники відібрали менаджерство друкарнї від п. Ардана і передали п. Ревюкови.

Справа д-ра Кульчицького мала ся так:

Вибрано полюбовний суд з прихильників „єдинего"*) а сей порішив, що „єдини" має вернути тисяч долярів і 25 дол. коштів, котрі поніс головний уряд при розслїджуваню сеї справи. Головний уряд гадав в сей спосіб убити справу і лишити „єдинего" в спокою, щоби „Голова Просьвітної Комісії" міг дальше „просьвіщати" своїх членів. Однак инше склалось. Василь Дранчак, довідавшись, що його брат бл. п. Іван був вписаний в книгах Союза яко член і посмертнє записане на него, обжалував Кульчицького о 1000 дол. Адвокат Дранчака зажадав від „мудрої" голови Артимовича документів, котрі сьвідчать, що бл. п. Іван Дранчак був членом Союза і зажадав показаня чека, котрим виплачено посмертнє. Артимович заявив, що все має славний місто-голова, Семенюк. Заарештовано Семенюка і сей доперва зізнав, що те все має під своїм зарядом Артимович. Арештовано Артимовича, Белю і Саламандру як рівнож і „Голову Просьвітної Комісії" і поставлено їх під заруку (бейл) і справа опинить ся в кортї. По такім сутїку обставин засїданє вернуло назад до справи „єдинего" і порішено „завісити" „голову Пр. К." в урядованю та викинути його з членів славного на цілий сьвіт Союза. Одиноким оборонцем Кульчицького був Ардан. Він крутив і радив, щоби засягнути ради адвокатів, чи викинути „єдинего" чи ні. Однак Артимович показав в сїм разї своє „я" і вишмарили „голову Пр. К."

Голова Просьвітної Комісії нового Союза дістав ся також на стовпцї анґлїйської преси. Ось в ґазетї „Скрентонієн Сондей" (з 8 с. м.) читаємо доволї обемисту статю п. н.: „Доктор сфалшував імя, щоби дістати тисячу долярів. Стефан Дранчак не знав, що його померший брат був членом запомогової орґанізації, але пігулковий і олійковий джентельман знав". Із сеї статї довідуємо ся, що др. Іван Кульчицький, мешкаючий під ч. 215 Пітстон евеню, Савт Скрентон, зістав обжалований о поповненє брудного дїла, яке доконав на шкоду свого бідного краяна через сфалшованє чека на 1000 долярів. Доктора арештовано і представлено перед олдермана Сміта, який зажадав за него поруки в квотї $5.000. Навівши докладно й подрібно цілу справу, знану вже нашим читачам з 10 числа „Свободи", а по части і з нинїшної статї — „Скрентонієн Сондей" говорить на кінци від себе ось що:

Є се одна з найцікавійших справ, що від довшого часу дістала ся до відома якогонебудь олдермана. Доктор давав доси дуже скупенькі поясненя, але він буде мабуть приневолений розяснити в короткім часї свою дивну звязь з сею справою.

Чому доктор відмовив або занедбав поінформувати спадкоємця, що по смерти його брата орґанізація довжна йому $1.000? Чому він не віддав йому гроші, вибравши їх з „фирст нашенел" банку? Чи в виду усїх тих закидів, які йому пороблено, доктор зуміє дати вдоволяюче поясненє? З тою справою треба би конче зробити якийсь порядок.

А й справдї — скажемо ми за анґлїйською ґазетою — здало би ся комусь розігнати або хоч навчити розуму ту несовісну банду, що рабує людий і з гроший і з чести. А хтож зробить лад з головачами від нового Союза? Та повинні би взяти ся до сього дїла такі самі члени сеї орґанізації, якби... але пождїм ще трохи!...

---

*) „Нове Житє" натякає тут на чванливість д-ра Кульчицького, який називає себе „єдиним польскім лєкаржем" в Скрентонї і околици.

УКРАЇНСЬКА СПРАВА В ДУМІ.

РОЗПРАВА В РОСІЙСЬКІЙ ДЕРЖАВНІЙ ДУМІ В ПЕТЕРБУРЗІ НАД СПРАВОЮ ЗАБОРОНИ ЮВИЛЕЮ ШЕВЧЕНКА НА УКРАЇНІ.

В попереднім числї „Свободи" згадали ми вже про те, що всї поступові посли в російській державній думі (парляменті) в Петербурзї внесли наглий запит до правительства, щоби відповіло, яким правом воно заборонило сьвяткувати ювилей Тараса Шевченка на Українї.

Розправа над сим запитом зачала ся у второк, дня 24 лютого. Була вона для нас дуже цікава і замітна, бо **найвизначнїйші московські посли станули в обороні українського народа і про Тараса Шевченка говорили з великою почестю.** Длятого подаємо ось-тут хід цілої сеї розправи.

Перший прийшов до слова *князь Гальвані* (з партії московських поступовців). Він наперед заявив ся за тим, щоби дума приняла сей наглий запит. Дальше говорив він, що міністер внутрішних справ Маклаков допустив ся безправства, забороняючи на Українї сьвяткувати 100-лїтний ювилей її найбільшого поета Тараса Шевченка. Як всїм великим поетам Росії, так і Шевченкови не щастило ся нї за житя нї по смерти — говорив він дальше. Шевченкови й тепер не хотять простити, що він писав рідною мовою рідного народа. Противники сьвяткованя памяти Шевченка вказують, що він був політично „неблаґонадьожний". Але як може великий поет, що жиє в часах гнету, рабства і нелюдських переслїдувань, не писати „неблаґонадьожно"? Чиж нашому московському поетови Пушкінови не приходило ся цїле житє мати до дїла з цензурним гнетом? Тут одначе правительство забороняє навіть православному духовеньству правити панахиди по слузї божім Тарасї. О скільки таке розпорядженє відповідає духови християнської релїґії, про се нехай судять представники церкви. Ясна річ, що заборона сьвяткованя памяти Шевченка се ярке нарушенє закона. Дума не може відмовити свого попертя мілїонам Українців, котрі глядять на думу в надії, що вона поможе їм сповнити свій горожанський обовязок для свого великого поета.

Другий говорив *ґраф Капніст* (з московської угодової партії). Він вказав на се, що заборону сьвяткованя памяти Шевченка можна пояснити хиба непорозумінєм. Не знаю, говорив він, чи дійсно видано циркуляр із забороною. Сподїю ся, що сеї заборони не буде, сподїю ся, що міністер внутрішних справ у своїй відповіди на запит заявить, що посли ошибають ся, коли приписують йому намір здавити чисто полїцейським способом благородне і природне бажанє пошанувати память Шевченка. Шевченко передовсїм поет, до-

рогий Українцям яко Кобзар рідної країни. Сьвятковане памяти українського поета Шевченка повинно викликати відгомін у всіх серцях синів російського народу, сьвідомого в тім, що Малороси, як і Великороси — рівноправні сини Росії. Загальне сьвятковане послужило би також доказом єдиньства Росії. Тому сподію ся, що міністер Маклаков зі свого місця виступить зі словами помиреня супроти України і із запереченєм болючих вістий, ширених на Україні, вістий, що зворушують і місцеву і цілу російську суспільність. (Оплески на центрум).

По сій промові принято в голосованю наглість запиту проти голосів російських чорносотенців. Тепер приступлено до дальших нарад над запитом.

Забрав слово посол *Іванов*, вибраний з міста Київа (належить до московської поступової партії). Він говорив так: „Вважаю великою честию для себе заступити ся за потоптані сьвята в честь Шевченка. Незвичайно жалую, що на моїм місци нема чоловіка, звязаного з Шевченком звязию по крови. Се, про що тепер приходить ся нам говорити, становить велике лихо російського життя. Всїх наших письменників переслідують за житя. Отсе і є се „лихо", про котре говорив Шевченко. В такім самім положеню, що і Шевченко, був також Пушкін, котрий гнцув і згинув під впливом кліки, живучої ще й доси, а до котрої можна віднести слова Лермонтова: „Ви, що жадною товпою стоїте коло престола, кати свободи, генія і слова". Шевченко дорогий тим, що, сповняючи великі завданя поета, закликами запалював серця людий. Його горяча любов і віра в народ зробила його урядови небажаним. Українці глубоко шанують поета і нема міста, де би його памяти не сьвятковано. Богато Великоросів, котрі познайомили ся з Шевченком, не розставали ся з ним ціле житє, а в тяжкі хвилї житя прибігали до него, яко великого знавця української душі. Хто сумнїває ся в допустимість сьвяткованя памяти Шевченка? Тільки міністерство внутрішних справ. Зі своєї спокійної безсторонньої точки погляду російська царська Академія Наук в Петербурзї заявила конечність сьвяткованя памяти Шевченка, але, чи ми почуємо колинебудь голос протесту проти переслїдувань наших поетів від природного, властивого хоронителя народного письменства і народної творчости — від міністра просьвіти? В теперішних обставинах — ніколи. Недаром петербурський університет, сьвяткуючи ювилей свого істнованя, висловив бажанє, що би згинув діявол. Скажуть, українська мова не може бути допущена, бо противорічить єдности Росії. Але що се буде за єдність, коли окремим особам і цілим народам заборонять висловляти свої стремлїня і бажаня в рідній мові? Домагаємо ся, щоби нам сказали, яким правом заборонено сьвятковане памяти великого поета. Ми повинні вважати справою чести добити ся здїйсненя сьвят в честь великого чоловіка російської землї". (Оплески з лавок усїх опозиційних послів).

Опісля виголосив гарну промову **провідник московської поступової партії посол Родічев.** Він говорив так: Один з наших великих письменників так сказав про сьвята з котрих одно тепер заборонено: „Невянучі лаври, котрими народ вінчає великого поета, кладуть ся на його власне чоло". Росія і Малоросія хотїли увінчати поета невянучими лаврами подяки і захопленя, а правительство наложило заборону, щоби сповнило ся пророцтво Шевченка: „...все мовчить, бо благоденствує". Се-ж нїщо инше, як нехтоване почуваня національної гордости, страх перед свобідним, з душі пливучим словом. Для характеристики настроїв сучасного правительства треба пригадати, як на Різдво міністер просьвіти Кассо занятий був в Москві зниманєм зі шкіл вивісок з написю „в память Толстого". Чи знак сей зводитель чужих жінок, що він сим викликує негодованє? Чи в тїй забороні шанованя імени Толстого не проявляє ся ненависть і зневага до народної слави? Чому боїти ся, в якій цїли видано заборону? Скажуть: боять ся революції, українського руху. Розгляньте-ж сей страх. Чи є в нїм яка щирість?

Коли на се питанє дасьте відповідь потакуючу, то я поставлю друге питанє: кілько розуму в тїй забороні? Коли ієснує спосіб до підняття, заостреня і скріпленя національного почуваня, до розширеня огню, — то сим способом є власне — переслїдуванє. Не буду торкати питаня про значінє українського руху: мені нині байдуже, чи сповнить ся торжественне прирeченє Петра Великого, котрий воюючи з Мазепою, **прирік зберігати всї вольности українського народа.** Нехай ті, що стоять на противнім становищи Петра, займуть ся питанєм, чи доцїльно є роздувати українське національне почуванє. Але з того, що не будуть сказані добрі слова в память Шевченка, котрих боять ся, ще зовсїм не виходить, що не будуть сказані — далеко сильнїйші — злі слова, викликані забороною до кого иншого. (Оклики: Правда!) Ба, ті злі слова будуть заслужені властию, бо вона їх визиває. (Бурливі оплески на лївици й оклики: Слушно!) **Пора зрозуміти, що ідей багнетами не пробєш.** Ґубернатори можуть фальшувати вибори, але залити національний рух вони не в силї. Справа українського університету в Австрії і переслідуванє українського руху в Росії — се такі могучі кличі української націоналїстичної пропаганди, що хіба слїпий — щоби не вживати досаднїйшого вислову — може взяти ся за таке дїло. Росія живе складом безчисленної скількости національностий. Найдорожше для них — сьвідомість свого достоїнства. Українцям Шевченко дорогий не меньше як Полякам Міцкевич або Москалям Пушкін. Уявіть собі, що нам заборонили сьвяткувати століттє Пушкіна. Адже-ж ви викликуєте в Українців ті почуваня, котрі заборона Пушкіна викликала-б у вас, та мимо того ви показуєте Українцям, що в Росії, в країні, до котрої вони належать по виборі і по історичній минувшині, забороняєть ся їм віддати довг памяти любимого великого чоловіка в часї, коли в закордоннім країні сьвяткуєть ся й цїлком свобідно. Невжеж ви думаєте, що не буде сьвяткованя памяти Шевченка? **Воно буде, на ваш сором не в Росії, а за її межами.** (Бурливі оплески на лївици). Ось-як наші націоналїсти відносять ся до національного достоїнства і національної гордости. (Оклики з лївиці: се сором для Росії!) **Ви бачите власними очима, як вся сила Росії обертаєть ся в нїщо** через роздуванє внутрішної ворожнечі, замісць працювати над розвитком приязних відносин і єдности національної гордости. (Признаня). Не тільки у відношеню до Українців, але і до всїх инших національностий, а передівсїм самому російському горожанинови відмовляєть ся права свобідного слова і свобідної думки. **Сором для сеї країни, в котрій горожанин говорить не мовою рідної матери, але примушений говорити чужою. Сором для горожанина тої країни, в котрій забороняєть ся свобідний поклін правді і людям, перед котрими серце його горить поломіню благородних почувань.** Поборює їх правительство. Але які почуваня найдуть в собі ті люди, в чиїх руках доля Росії. В хвилї, коли доля країни буде виставлена на пробу, тоді ви прийдете і скажете: „Забудьте старе!" Але старати ся забути старе може тільки той, хто в теперішний час переслїдувань обстоює права народів на національне достоїнство і національне істнованє. (Оплески на лївици). Приймітъ сей запит, нехай не буде сказано про російську репрезентацію, що вона рівнодушно віднесла ся до сеї справи та не напятнувала сеї національної безсоромности. (Бурливі оплески на лївици).

По промові посла Родічева говорив московський чорносотенний посол *Пуришкевич*, котрий боронив російський уряд і накидав ся на Австрію, що попирає український рух.

Відтак відложено розправу на другий день.

Другого дня в середу говорив тільки сьвященик посол *Рудич* (походить з України але причисляєть ся до Москалїв). Він заявив ся за тим, що треба сьвяткувати ювилей Шевченка і висловив ся про Шевченка з великою почестию, але при кінци таки взяв ся боронити російський уряд і сказав, що уряд певно не мав наміру виступати проти Українців, але проти революціонерів на Україні, котрі хотїли використати Шевченкове сьвято для своїх цїлий.

По промові посла Рудича дальшу розправу над сим запитом відложено на слїдуюче засїданє. (Про се засїданє ми доси не одержали ще вістий зі старого краю).

АБСОЛЮТИЗМ КАТОЛИЦЬКОГО ДУХОВЕНЬСТВА.

КРІВАВА НЕДІЛЯ В САВТ БЕНД, ІНД.

До чого доводить безмірна захланність і жажда власти католицького духовеньства — вказує подія, яка мала місце минувшого місяця в польській парохії в Савт Бенд, Інд.

В Савт Бенд, Інд., находить ся велика польська парохія, до якої належить поверх 600 родин. Стараньєм парохіян поставлено дуже гарну церков і парохіяльні будинки. Не припускаючи, щоби колись могло прийти до якихсь непорозумінь між парохією а єпископом, записали парохіяни отсі церковні мастки на латинського єпископа.

Недавно сему назад опорожнилась парохія і єпископ назначив на пароха о. Ґрузу, чоловіка загально зненавидженого. Парохіяни заявили однак, що на него не згодять ся. Тоді єпископ заскаржив парохіян за опір „власти" до суду. Судія видав судовий заказ, яким заборонив вступу навіть парохіяльному комітетови на парохіяльні ґрунта, та дав перестороґу, щоби не важились ставити опір о. Ґрузї, коли буде обнимати парохію в посїданє.

Таке поступованє єпископа обурило парохіян до крайности: відбули парохіяльний мітинґ, на якім ухвалили за всяку цїну недопустити до знасилуваня своїх прав.

Коли о. Ґруза на підставі судового наказу хотїв обняти парохіяльні маєтки, зібрані парохіяни не пустили його навіть на парохіяльні ґрунта.

Була се недїля. О. Ґруза зажадав від поліції охорони і в товаристві шерифа поїхав на парохію.

Парохіяни, повідомлені вже наперед про приїзд о. Ґрузи, згромадили ся в числї понад 2.000 і заняли оборонне становище, з наміром не допустити анї пароха анї поліції. В тїй цїли заняли вони всї реальности парохії. О. Ґруза, нобачивши рішучу поставу народа, завізвав телефонічно сильнїйшу поміч поліційну.

Небавком прибув віддїл поліції в числї 25 людий. Поліція удала ся до парохіяльних будинків і візвала парохіян, щоби уступили і не ставили нїякої перешкоди о. Ґрузї. На се заявили парохіяни, що анї єпископ анї о. Ґруза не є властителями парохії, бо не дали на ню анї цента, отже й не мають права нею зарядкувати.

Поліція добула палки і револьвери та з цїлою силою кинула ся на безборонних людий, щоби дістатись до середини парохіяльних будинків.

Першою жертвою впали три жінки. Коли нарід се побачив, порозривав огороду і з колами кинув ся на поліцію. Прийшло до крівавої і завзятої борби. Впали стріли. 7 тяжко ранених, поверх 100 осіб покалїчених.

Кров народа зросила парохіяльні ґрунта і забудованя, ті самі, які нарід сам купив за тяжко запрацьований гріш, складаючи його щедро з замилуваня і посьвяченя до батьківської віри.

По двогодинній борбі поліція мусїла уступити перед щораз сильнїйшою перевагою розяреного народа.

Через цїлий сей час о. Ґруза, схоронившись до недалекого дому, через вікно приглядав ся, як полісмени і шерифи валили палками по головах „непослушних власти" парохіян. Серце його мусїло радувати ся, як кров народа проливає ся „в обороні католицької віри", а одно лише його журило, що він особисто нїчого не скористає, бо не обняв в посїданє парохії.

Підчас того, коли борба вела ся перед будинками парохіяльними, люди, що находили ся в середині, кинули ся все нищити. Серед оклинів: „Має бути наша праця для нас пропаща, знищім її до споду", почали виривати двері, вікна, ломити уряджене і т. д. Перед хвилею єще гарна плебанія перемінила ся в рудеру. На посьміховиско приборано ґанок шматами, а на горі завішено часть сьвященичої одїжи.

На поміч поліції прибула огнева сторожа в силї двох віддїлів. Заким однак стражники вспіли заложити вужі до гідрантів і пустити на нарід струї води, хтось поперетинав вужі, почім сторожа опустила поле борби.

Під охороною поліції відїхав о. Ґруза, супроводжений проклонами народа.

Єпископ, довідавшись про „непослух" своїх „улюблених овечок", віднїс ся до ґовернора, жадаючи присланя мілїції.

В першій хвилї читаючи се, не хочеть ся дати віри, щоби церковні власти були на стільки засліплені в своїй безмежній захланности на чуже добро, факти однак се в повні потверджують.

Се стало ся в польській парохії.

А як по наших парохіях? Чиж не заносить ся на таке саме? І на кого спадуть проклони невинного народа? Хто обдирає нарід з його мастків?...

Вісти з Лемківщини.

(Допись з Галичини).

З Волоця (повіт Горлиці, в Галичині) пишуть нам: Скрізь по закацапщеній Лемківщині люди лиш пють по коршмах, відтак по ночах по селу ходять, крадуть і розбивають, а викрикують, що годі витримати. Не стало їх опікуна Длугоша, то й не стало гроший на пятинку, отже зачинають збіже пропивати. Душпастир о. Данило Полошинович що мав би людий відтягати від пятинки, то самий жида не минає. Навіть зі сьвяченою водою як ходив, то йому жид велику гостину справляв. А за глупого Гуняшку всї дали би вивішати ся. Про нїчого иншого не говорять, як тільки про православє. Найбільші пяяки, злодії, боввани беруть ся нераз говорити про віру і тільки чекають, коли прийде білий цар та їх забере до себе.

Гей, братя Лемки, опамятайте ся, не дайте ся баламутити якомусь дурному Гуняшї та дурному редакторови упавшого „Лемка". Але послухайте, що оповідає ваш брат Лемко, котрий хотїв переконати ся, чи справдї в Росії так добре, як то кацапскі запроданці наш темний нарід баламутять по селах. Той чоловік нїчого не робить, тільки ходить по селах і читає людям псалтир, як хто того хоче. І оповідає він, як прийшов до Росії та побачив той московський нарід, то зараз пізнав, що то не наш. Приходжу, каже, до одного дому тай питаю господаря, чи він би собі не бажав, щоби я прочитав йому псалтир; той господар витріщив на мене очи і питає, що то є. І я мусїв йому пояснити. Ну, то читайте, дам вам одну копійку, а копійка значить 3 наших сотиків. То з тебе такий православний! Тож то погани, а не православні. Ми є православні, бо ми маємо правдиву віру, але не вони. Замісць в недїлю піти до церкви, йдуть на місто на торг, а батюшків тільки там есть як в нас де на місті жидів. Як я приїхав — оповідає він — до Петербурга, зайшов до одного готелю, щоби трохи покріпити ся, то Москалї викинули мене на улицю. І приходилось під мурами спати, бо нїхто не хотїв взяти мене на ніч. Та я кажу, що то не наші братя, але злодії. Замісць що заробити, я мусїв зі своєї кишенї доложити 100 корон і доки буду жити, то не хочу більше Росії видїти. А нашим Лемкам ганьба, що хотять пристати на так погану віру.

М. Г.

ПРОТОКОЛ

з засїданя Гол. Екз. Комітету і Гол. Контрольної Комісії Р. Н. Союза, яке відбуло ся на днях 17, 18, 19 і 20-го лютого 1914 р., в домі Р. Н. Союза 83 Grand St., Jersey City, N. J.

По переведеній контролї через Гол. Контрольну Комісію над дїловодством і книговодством Гол. Екз. Комітету і маєтком та станом каси Р. Н. Союза, предсїдатель п. Д. Капітула отворив засїданє Гол. Екз. Комітету згідно з §§ 48 і 50 статутів Р. Н. Союза. На засїданю були присутні слїдуючі пп.: Д. Капітула, С. Ядловський, М. Угорчак, А. Шарпонь, — члени Гол. Екз. Комітету; о. В. Балог, С. Милянович і П. Ялечко — члени Гол. Контр. Комісії; А. Савка, завідатель друкарнї Р. Н. Союза і О. Стеткевич, редактор „Свободи".

Першою справою на порядку деннім була справа закупна через „Просьвітну Комісію" Р. Н. Союза відповідної скількости примірників під заг.: „Начерк Історії України-Руси" в англїйській мові. По переведеню дискусії над висше згаданою книжкою ухвалено одноголосно, що „Пр. Комісія" Р. Н. С. має закупити від автора і видавця 1000 примірників в цїли розповсюдненя їх в Америці, по відповідній цїні за примірник.

По перечитаню письма зі старого краю від Тов. „Краєвий Шкільний Союз" ухвалено виплатити послїдну рату в квоті $590.00 з суми ухваленої через XII. Головну Конвенцію Р. Н. Союза на річ Тов. „Рідна Школа". Рівнож ухвалено вислати до уряду висше згаданої інституциї від Гол. Уряду Р. Н. Союза відповідне письмо.

По перечитаню письм від віддїлів 55 і 250 Р. Н. Союза наступила дискусія. По переведеній дискусії справу обох віддїлів поручено п. Мих. Угорчакови до полагодженя з рамени Гол. Уряду Р. Н. Союза.

Ухвалено закупити на власність Р. Н. Союза машину до писаня (typewriter) з англїйськими черенками.

На внесену просьбу ухвалено помічникови в офісї Р. Н. Союза від 1-го марта 1914 р. підвишку місячної платнї в квоті $5.00.

На предложенє відповідних документів і просьб ухвалено запомогу слїдуючим членам:

Ген Михайло, член від. 209. — $100.00 з його посмертного.

Кравець Антін, член від. 40. — $100.00 з його посмертного.

Пйлкевич Петро, член від. 162 — $100.00 з його посмертного.

Саденька Марія, членниця від. 144 — $50.00 з фонду бідних.

Бурдяй Стефан, член від. 108 — $25.00 з фонду бідних.

Слїдуючі просьби зістали відкинені задля браку достаточних документів після вимог статутів Р. Н. Союза.

Фрин Іван, член від. 229 Р. Н. С.

Венгрин Іван, член від. 331 Р. Н. С.

Брундовський Микола, ч. від. 223 Р. Н. С.

Михаляк Емілїян, ч. від. 57 Р. Н. С.

Відтак приступлено до справи п. Михайла Микитишина, котрий в двох скаргах обвинив п. А. Савку як завідателя „Свободи" і других Головних Урядників Р. Н. Союза. Одна скарга була прислана до п. Д. Капітули Гол. Предс., а друга до предсїдателя Гол. Контр. Комісії о. В. Балога.

По перечитаню обох скарг приступлено до устного переслуханя п. М. Микитишина, якого в тій цїли візвано. По вислуханю обох інтересованих сторін показало ся, що закиди, які були піднесені в скаргах п. М. Микитишина, були зовсїм неоправдані і безпідставні. Дальше сконстатовано, що причиною тих підлих клевет була неоправдана злость і особиста ненависть п. М. Микитишина супроти завідателя і других членів Голов. Уряду. Сего п. Микитишин не був в силї заперечити. Не чекаючи на вислїд і рішенє уряду, п. М. Микитишин накинув ся простою лайкою на присутних урядників, уживаючи слів, якими посетидала би ся і найтемнїйша людина і опустив сало засїданя. По переведеній дискусії на внесок п. П. Ялечка, попертий через о. В. Балога, ухвалено виключити п. Михайла Микитишина з членства Р. Н. Союза згідно з § 362 за переступленє § 366 статутів Р. Н. Союза. Рівнож поручено п. М. Угорчакови, гол. рекорд. секр. повідомити предсїдателя і секретаря від. 170 Р. Н. Союза про ухвалу Гол. Уряду Р. Н. Союза в справі М. Микитишина.

В справах персоналу „Свободи" ухвалено полишити завідателеви п. А. Савцї зовсїм вільну руку в новім того слова значіню.

Рівнож ухвалено, що від тепер завідатель п. А. Савка є відвічальний за персонал „Свободи" під кождим зглядом.

По вичерпаню денного порядку закінчено наради, почім предс. Д. Капітула закрив засїданє.

Дано в Джерзи Сіти, дня 20 лютого, 1914 р.

Д. Капітула, гол. предс. Р. Н. С.
М. Угорчак, гол. рек. секр. Р. Н. С.

РОДИМЦЇ! СЬВЯТКУЙТЕ 100-ЛЇТНИЙ ЮВИЛЕЙ УРОДИН Т. ШЕВЧЕНКА! З НАГОДИ 20-ЛЇТНОГО ЮВИЛЕЮ Р. Н. СОЮЗА ПРИЄДНУЙТЕ ДЛЯ СЕЇ НАРОДНОЇ ІНСТИТУЦІЇ ЯК НАЙБІЛЬШЕ ЧИСЛО НОВИХ ЧЛЕНІВ! НЕ ЗАБУДЬТЕ ЗЛОЖИТИ СВОЮ ЖЕРТВУ НА ПОТРЕБИ „РІДНОЇ ШКОЛИ" В ГАЛИЧИНІ! ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ АМЕРИКАНСЬКОЇ „ПРОСЬВІТИ"!

ВАЖНЕ!

До пп. місцевих урядників Р. Н. Союза в Америці.

На підставі ухвали послїдної XII. Гол. Конвенції, вступне від новоприступаючих, **чи то на цїле посмертне, чи на половину посмертного** є слїдуюче:

За члена від 21 до 30 лїт	$0.50
За члена 31 лїт	$0.75
За члена 32 лїт	$1.00
За члена 33 лїт	$1.25
За члена 34 лїт	$1.50
За члена 35 лїт	$1.75
За члена 36 лїт	$2.00
За члена 37 лїт	$2.25
За члена 38 лїт	$2.50
За члена 39 лїт	$2.75
За члена 40 лїт	$3.00
За члена від 41 до 42 лїт	$3.50
За члена від 42 до 45 лїт	$5.00

Вп. місцеві урядники Р. Н. Союза в Америці а злядно секретарі (орґанізатори) мають застосувати ся до сеї ухвали і відбирати від новоприступаючих та присилати до каси Р. Н. Союза враз з розметом і т. п. лиш таке вступне, яке вказує повисша табелька.

Не застосувавшись до сего, новоступаючі не будуть приняті а місцеві урядники дотичного віддїлу наразять себе на наслїдки, приписані § 356-им стат. Р. Н. Союза.

Гол. Уряд Р. Н. Союза.

Іван Руденський, завідатель

Касове справозд. Р. Н. С.

за місяць лютий 1914 р.

Відділ	запл.	Відділ	запл.
1.	355.53	116.	30.05
2.	98.90	117.	84.13
3.	163.19	118.	12.66
4.	51.25	119.	13.00
5.	92.00	120.	76.00
6.	57.00	121.	124.61
7.	180.52	122.	55.22
8.	60.22	123.	63.35
9.	134.00	124.	152.61
10.	112.27	125.	10.32
11.	43.46	126.	49.96
12.	92.22	127.	87.08
13.	39.73	128.	43.05
14.	133.19	129.	55.71
15.	50.61	130.	42.47
16.	264.47	131.	33.10
17.	28.00	132.	36.93
18.	38.35	133.	101.12
19.	51.00	134.	36.00
20.	112.00	135.	86.35
21.	23.22	136.	67.45
22.	17.05	137.	16.83
23.	94.25	138.	10.93
24.	22.00	139.	31.00
25.	56.61	140.	65.88
26.	27.75	141.	54.35
27.	74.77	142.	60.99
28.	305.90	143.	72.00
29.	124.21	144.	15.83
30.	105.20	145.	26.19
31.	14.12	146.	20.38
32.	39.00	147.	74.08
33.	279.40	148.	26.61
34.	22.00	150.	8.44
35.	49.10	151.	32.98
36.	57.57	152.	56.75
37.	88.71	153.	43.48
38.	112.66	154.	58.00
39.	81.63	155.	118.02
40.	74.83	156.	29.05
41.	34.36	157.	96.12
42.	140.96	158.	40.47
43.	27.00	159.	32.88
44.	11.25	160.	54.16
45.	40.71	161.	42.00
46.	163.35	162.	102.95
47.	66.94	163.	30.25
48.	106.66	164.	9.00
49.	24.00	165.	90.38
50.	15.10	166.	52.00
51.	38.40	167.	45.10
52.	17.88	168.	71.99
53.	172.21	169.	45.00
54.	26.13	170.	65.88
55.	133.57	171.	13.83
56.	44.64	172.	46.00
57.	56.84	173.	27.00
58.	112.71	174.	27.00
59.	30.22	175.	51.98
60.	12.12	176.	35.85
61.	101.71	177.	15.05
62.	19.08	178.	26.10
63.	95.65	179.	85.55
64.	39.71	180.	34.75
65.	85.08	181.	7.83
66.	55.60	182.	84.06
67.	15.61	183.	30.55
68.	25.56	184.	54.00
69.	26.61	185.	60.00
70.	140.38	186.	49.36
71.	30.00	187.	63.49
72.	94.30	188.	95.29
73.	20.95	189.	25.61
74.	15.00	190.	18.26
75.	29.10	191.	47.10
76.	57.40	192.	62.93
77.	33.85	193.	34.65
78.	247.00	194.	136.88
79.	32.70	195.	18.09
80.	36.00	196.	47.09
81.	49.55	197.	68.10
82.	86.22	198.	32.46
83.	13.22	199.	49.60
84.	20.83	200.	27.40
85.	199.26	201.	25.93
86.	35.00	202.	18.18
87.	32.42	203.	31.98
88.	14.02	204.	33.61
89.	11.00	205.	23.61
90.	35.00	206.	46.74
91.	107.21	207.	40.68
92.	83.67	208.	43.61
93.	18.00	209.	102.40
94.	43.88	210.	25.81
95.	81.64	211.	23.66
96.	101.51	212.	40.00
97.	23.10	213.	71.59
98.	38.60	214.	32.83
99.	119.99	215.	22.22
100.	18.27	216.	46.00
101.	7.66	217.	63.30
102.	95.22	218.	62.37
103.	21.75	219.	64.00
104.	158.95	220.	30.18
105.	29.40	221.	92.83
106.	120.97	222.	142.58
107.	45.61	223.	78.03
108.	140.71	224.	46.61
109.	70.20	225.	101.19
110.	29.00	226.	29.61
111.	54.00	227.	68.40
112.	22.26	228.	25.00
113.	46.00	229.	151.19
114.	62.00	230.	70.25
115.	38.75	231.	65.65

Відділ	запл.	Відділ	запл.
232.	37.83	307.	15.76
233.	22.88	308.	20.83
234.	60.08	309.	31.69
235.	43.22	310.	67.80
236.	13.32	311.	20.40
237.	73.33	312.	49.09
238.	23.91	313.	37.41
239.	85.47	314.	12.00
240.	18.81	316.	33.08
241.	12.83	317.	36.77
242.	27.57	318.	37.32
243.	18.32	319.	29.88
244.	25.56	320.	19.83
245.	89.58	321.	6.66
246.	44.57	322.	11.83
247.	52.62	323.	28.52
248.	81.49	324.	18.26
249.	44.64	325.	60.81
250.	139.71	326.	32.87
251.	36.96	327.	47.15
252.	36.55	328.	21.05
253.	46.61	329.	31.00
254.	23.15	330.	41.50
255.	37.50	331.	31.61
257.	20.27	333.	13.22
258.	23.44	334.	7.27
259.	54.14	335.	22.00
260.	75.81	336.	34.79
261.	39.00	337.	21.61
262.	11.22	338.	59.89
263.	15.86	339.	38.10
264.	33.25	340.	23.23
265.	68.10	341.	34.85
266.	38.60	342.	29.59
267.	25.83	343.	18.42
268.	49.10	344.	22.42
269.	31.00	345.	36.60
270.	37.83	346.	9.00
271.	35.61	347.	26.23
272.	37.86	348.	15.44
273.	39.25	349.	18.10
274.	35.05	350.	29.76
275.	104.94	351.	16.41
276.	78.69	352.	6.71
277.	45.11	353.	29.95
278.	70.40	354.	26.20
279.	31.20	355.	20.10
280.	19.60	356.	25.61
281.	27.10	357.	22.40
282.	26.10	358.	46.30
283.	32.10	359.	27.31
284.	12.61	360.	29.22
285.	12.61	361.	22.13
286.	14.66	362.	12.66
287.	18.00	363.	24.08
288.	33.08	364.	16.98
289.	31.44	365.	48.13
290.	19.66	366.	68.00
291.	14.88	367.	28.35
292.	65.05	368.	28.32
293.	55.22	369.	44.01
294.	32.83	370.	15.27
295.	27.22	371.	17.43
296.	38.40	372.	20.37
297.	23.61	373.	25.97
298.	39.00	374.	14.15
299.	45.60	375.	20.81
300.	87.66	376.	23.69
301.	59.35	377.	34.31
302.	25.10	378.	23.34
303.	21.10	379.	96.40
304.	51.71	380.	79.40
305.	22.22	381.	30.90
306.	23.44	382.	31.25

Процент від морґечу	150.00
„Свобода" на капітал і процент	123.37
Прихід за місяць лютий б. р. єсть	19.766.26

РОЗХІД.

Посмертне по бл. п.:

Андрей Юрчак, Рон, Па.	1000.00
Матвій Прокоп, Плимавт, Па.	1000.00
Юрий Гудзан, Реймі, Па.	1000.00
Іван Гермак, Клівленд, О.	500.00
Теодор Дуда, Геммонд, Інд.	1000.00
Григорий Бриндзя, Скрентон, Па.	1000.00
Михайло Роскош, Стактон, Па.	500.00

Запомога по бл. п.:

Параска Филип, Спанґлер, Па.	400.00
Варвара Король, Ернест, Па.	400.00
Марія Ганяк, Пітсбурґ, Па.	400.00
Анна Дзуровчак, Вайтінґ, Інд.	400.00
Зузанна Ілло, Вайтінґ, Інд.	400.00

Запомога для:

Василь Кохан, Мт. Кармел, Па.	100.00
Василь Заморський, Нортгемптон, Па.	100.00
Яким Кончала, Вітней, Па.	100.00
Богдан Ренап, Скарбро, В. Вір.	100.00
Анна Петрищак, Кінґстон, Па.	150.00

Сирітська часть по:

Ілько Ковальчик, Макаду, Па.	381.00
„Свобода" за календар на р. 1914 решта	4102.37
За ухвалові книги для від. Р. Н. С.	120.00
За нагороди для орґанізаторів	850.00
„Свобода" за орган Р. Н. С.	1979.70
Засідане Контрольної Комісії і Головного Екзекутивного Комітету	383.05
Платня Голов. Уряду	270.00
Нагорода Гол. орґанізатора за січень	52.00
Адміністрація Р. Н. С.	229.86
Розхід за місяць лютий єсть	16.917.98

ЗІСТАВЛЕНЄ.

Прихід за лютий єсть	19.766.26
Готівка з кінцем січня остала	116.322.52
Весь прихід єсть	136.088.78
Розхід за лютий єсть	16.917.98
Готівка з кінцем лютого остає	119.170.80
На позичках	29.500.00
Реальність	19.500.00
Друкарня	30.000.00
Рент від реальности	5.158.78
Весь маєток Р. Н. Союза з кінцем лютого остає	203.329.58

З того:

Фонд сирітський виносить	51.308.68
„ резервовий	117.573.23
„ бідних	10.792.70
„ шкільний	9.632.34
„ розпорядимий	14.022.63
Разом	203.329.58

Д. Капітула, гол. предс.
Ал. Шаршонь, гол. касієр.
С. Ядловський, гол. ф. секр.

Справоздане Р. М. Союза

за місяць лютий 1914 р.

Відділ	запл.	Відділ	запл.
1.	17.40	92.	9.30
2.	6.50	93.	1.25
3.	9.65	94.	11.55
4.	2.70	96.	6.98
5.	5.17	97.	4.05
6.	24.53	98.	3.00
7.	3.00	99.	3.60
8.	21.72	100.	95
9.	7.70	101.	9.20
10.	1.75	103.	5.40
11.	2.50	104.	20.70
12.	8.10	105.	1.50
13.	9.45	106.	1.50
14.	90	107.	2.75
15.	3.50	108.	3.83
16.	5.65	109.	2.70
18.	16.65	110.	4.95
19.	1.67	111.	4.73
20.	1.50	112.	15.15
22.	24.70	113.	9.22
23.	16.05	114.	2.25
24.	9.90	115.	2.95
25.	8.35	116.	2.25
26.	34.50	117.	1.44
27.	4.10	118.	13.65
28.	5.75	119.	75
29.	5.25	121.	2.75
30.	15.70	122.	90
31.	3.75	123.	9.20
32.	10.65	124.	90
33.	10.70	125.	4.85
35.	2.95	126.	4.10
36.	10.00	127.	5.00
37.	5.00	129.	3.60
38.	6.55	130.	2.95
39.	10.60	131.	2.95
40.	10.80	132.	4.05
41.	5.15	133.	1.25
42.	4.10	134.	2.00
43.	1.60	136.	2.70
44.	5.50	138.	5.40
45.	6.80	139.	1.75
46.	2.70	140.	5.63
48.	25	142.	75
49.	6.75	144.	1.50
50.	16.20	145.	4.52
51.	1.93	146.	1.25
52.	7.70	147.	2.25
54.	2.25	148.	2.70
55.	3.20	150.	3.60
57.	27.25	151.	3.60
58.	5.40	152.	3.96
59.	4.75	153.	3.45
60.	8.10	154.	2.25
61.	10.15	155.	4.60
62.	50	156.	2.95
63.	4.50	157.	5.00
64.	10.50	158.	2.30
66.	8.85	159.	6.35
67.	7.60	160.	5.40
68.	1.80	161.	3.00
69.	2.75	162.	5.38
70.	4.50	163.	2.95
71.	1.75	164.	5.40
72.	3.70	165.	2.70
73.	25	166.	7.70
74.	1.50	167.	4.75
75.	9.00	168.	6.75
76.	31.45	169.	75
77.	3.65	170.	5.25
78.	9.00	171.	8.75
80.	2.30	172.	2.75
81.	5.40	173.	4.10
82.	1.80	174.	7.05
83.	9.70	175.	3.60
84.	7.65	176.	2.50
85.	3.60	177.	4.65
86.	3.83	178.	1.90
87.	3.50	179.	3.60
88.	3.50	180.	2.75
89.	1.80	181.	2.30
90.	9.60	182.	2.50
91.	8.10		

Прихід за місяць лютий єсть	980.29

Посмертне по бл. п.:

Марії Кміт, Джемет, Па.	100.00
Платня Голов. Уряду	20.00
Розхід за місяць лютий єсть	120.00

ЗІСТАВЛЕНЄ.

Прихід за лютий єсть	980.29
Готівка з кінцем січня остала	24.392.21
Весь прихід єсть	25.372.50
Розхід за лютий єсть	120.00
Готівка з кінцем лютого остає	25.252.50

Д. Капітула, гол. предс.
Ал. Шаршонь, гол. касієр.
С. Ядловський, гол. ф. секр.

ЦІННИК КНИЖОК,

які можна дістати в друкарні „Свободи":

	$ ц.
Дорога, малий	[illegible]
Горі імієм серце	31
Коляди	15
Релігійні віровання	20
Страшна пімста	20
Смерть	10
Руський штукар, 212 гарних штук до забави	50
Русько-англійський тлумач	60
Степові люди	15
Страйк	20
Стрілям на смерть, робітнича драма	15
Америка	15
Американець, веселий образ з житя народу	15
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся	15
Бери та читай	30
Весела книжочка з образками	35
В Старім і Новім краю	25
Гостина сьв. Николая, драматична гра для дітий	10
Доля галицької сироти	7
Дещо про звірята	31
Дещо про права і суди	10
Еміґрант	15
Журавлї	10
Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Злучених Державах	15
Товариська ворожка	15
Молитвеник	1.80
Збірник найкрасших пісень церковних	10
Ангельський хор, збірник народ.-церков. пісень під ноти ч. I.	25
Ангельський хор, часть II.	5
Хліб душі, латинськими буквами	84

Друки.

Книжки колекторські церковні 100 штук	$7.00

Замовлені книжки висилаємо відворотною почтою. Гроші належить присилати наперед, бо американська почта не приймає посилок за послїплатою.

Пишіть на адресу:
SVOBODA
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

РОДИМЦІ! ЯВЛЯЙТЕ СЯ ЧИСЛЕННО НА ВІЧАХ, УСТРОЮВАНИХ ПРОСЬВІТНОЮ КОМІСІЄЮ Р. Н. СОЮЗА.

В Америці не повинно бути ані одного Русина-Українця, який не належав би до Р. Н. Союза, одинокої нашої орґанізації на чужині.

У В А Г А.

З огляду на се, що старий наклад книг для місцевих відділів Р. Н. Союза розійшов ся, Головний Уряд Р. Н. Союза постарав ся о новий наклад книг для місцевих відділів Р. Н. Союза в Америці після найдогіднійшої системи проваджения діловодства.

Разом є ЧОТИРИ КНИГИ, а то: Метрикальна, вкладкова, касова і протоколова. Метрикальна (декляраційна) книга коштує $3.00
Вкладкова книга коштує $2.50
Касова книга коштує $1.50
Протоколова книга коштує $1.00

Чотири книги поодиноко коштують $8.00, а хто возьме разом всі книги, платить $5.00. Тепер від нового року декотрі відділи Р. Н. Союза потребують висше згаданих книг. Котрий відділ хоче мати одну або більше з висше вимінених книг, має прислати належитість враз з розметом до Гол. Уряду Р. Н. Союза. Книги суть гарні і догідні.

ГОЛОВНИЙ УРЯД Р. Н. СОЮЗА.

НЕ ЗАБУВАЙТЕ, ЗЕМЛЯКИ, ЗА СТАРИЙ КРАЙ! ЗБИРАЙТЕ ДАТКИ НА „РІДНУ ШКОЛУ" І ИНШІ НАРОДНІ ПОТРЕБИ!

Повідомлене.

Отсим подає ся до відома інтересованих, що дня 13-го марта 1914 р. вислано з офісу Р. Н. Союза на адресу пп. місцевих секретарів Р. Н. Союза в Америці нагороди за заслуги в орґанізації т. є. приєднане нових членів до Р. Н. Союза в місяцях січни і лютім с. р., відповідно до оголошеня свого часу в „Свободі".

Інтересовані члени, котрих імена є понизше подані, зволять зголосити ся по нагороди до місцевих пп. секретарів дотичних відділів Р. Н. Союза в Америці.

Слідуючі члени заслужили на памяткові дарунки після скількости приєднаних нових членів:

В. 1. С. Хорощак, срібний дармовис.
В. 2. Іван Воргач, шпильку.
В. 3. С. Петрочко, шпильку.
В. 7. Ів. Сквір, шпильку.
В. 8. С. Цоін, шпильку.
В. 18. С. Вітяк, бронзовий дармовис.
В. 20. Гр. Пісєчко, шпильку.
В. 29. Вас. Федак, шпильку.
В. 33. Ів. Стеців, шпильку.
В. 42. Гавр. Даньчак, срібний дармовис.
В. 46. Мих. Ґбур, шпильку.
В. 53. Іван Запоточний, шпильку.
В. 54. Вас. Міндера, шпильку.
В. 58. Й. Ялечко, шпильку.
В. 60. Ігнат Ладна, шпильку.
В. 63. Ів. Янко, бронзовий дармовис; Гр. Волусєнович, срібний дармовис; С. Вал, срібний дармовис.
В. 64. Іван Рибак, сріб. дармовис і шпильку.
В. 66. Іван Братусь, шпильку.
В. 70. Ю. Тисаровський, шпильку; Павло Гаврилів, шпильку.
В. 73. Теод. Заходник, бронзовий дармовис; Гр. Болюх, шпильку.
В. 75. Іван Голда, бронзовий дармовис.
В. 76. Й. Іванців, шпильку.
В. 77. С. Гаврищ, бронзовий дармовис.
В. 78. Ф. Врона, шпильку.
В. 79. Мих. Федорко, бронзовий дармовис і шпильку.
В. 81. А. Шандровський, шпильку.
В. 82. Олекса Дзира, бронзовий дармовис.
В. 85. Онуф. Шараварко, шпильку.
В. 88. Гр. Зворецький, шпильку.
В. 90. Петро Зелінський, шпильку.
В. 91. Анл. Лапиця, шпильку.
В. 92. Мих. Малішевський, шпильку.
В. 96. Мих. Усик, шпильку.
В. 104. Кузьма Шкурат, бронзовий дармовис; Федьо Драбат, шпильку.
В. 106. Й. Коцоловський, шпильку.
В. 108. Вас. Лаврушко, шпильку.
В. 117. Е. Різник, срібний дармовис і шпильку; Каз. Камінський, срібний дармовис; Ник. Угорчак, срібний дармовис.
В. 118. Ев. Гуретяк, шпильку.
В. 123. Вас. Гришко, шпильку.
В. 124. Дм. Бала, срібний дармовис; Ів. Олійник, срібний дармовис; Кость Радьо, срібний дармовис; Ів. Онушко, срібний і бронзовий дармовис і шпильку.
В. 133. Теод. Каськів, бронзовий дармовис.
В. 135. Н. Джмелик, бронзовий дармовис.
В. 136. Яків Гойсан, дві шпильки.
В. 138. А. Рудакевич, бронзовий дармовис і шпильку; Л. Сидорак, бронзовий дармовис і шпильку.
В. 140. Ю. Литвин, бронзовий дармовис.
В. 147. Ол. Трач, шпильку.
В. 149. О. Стецьків, бронзовий дармовис.
В. 151. Марія Мешко, шпильку.
В. 153. Вас. Дрофич, шпильку.
В. 155. Іван Ваверчак, бронзовий дармовис.
В. 156. Костек Кобані, шпильку.
В. 158. Дм. Скічко, бронзовий дармовис і шпильку.
В. 163. Анд. Махник, шпильку.
В. 170. Іл. Осадців, бронзовий дармовис і шпильку.
В. 176. Ів. Коваль, бронзовий дармовис.
В. 178. Дм. Гуцуляк, бронзовий дармовис і шпильку.
В. 179. Ів. Заслоцький, шпильку; Дм. Кушляк, бронзовий дармовис.
В. 182. Вас. Кульчицький, бронз. дармовис.
В. 192. І. Фіра, шпильку; Дм. Бобак, бронзовий дармовис.
В. 200. В. Ворґуль, шпильку.
В. 202. Марія Мельник, шпильку.
В. 206. Лука Семенів, бронзовий дармовис.
В. 209. Й. Войнаровський, шпильку.
В. 210. А. Струк, шпильку.
В. 213. Вас. Ошуст, срібний дармовис і три шпильки.
В. 214. Вас. Дзень, бронзовий дармовис і шпильку; Кость Ґвоздь, шпильку.
В. 217. Ів. Пастущин, срібний дармовис; Ів. Крик, шпильку.
В. 218. Й. Залановський, бронзовий дармовис.
В. 221. Ів. Гайович, бронзовий дармовис.
В. 222. Мих. Кохан, бронзовий дармовис і шпильку.
В. 225. Дм. Ворик, шпильку.
В. 229. Мих. Колодій, срібний дармовис.
В. 232. Ол. Кріль, шпильку.
В. 234. Зах. Пришляк, шпильку.
В. 237. Вас. Леуш, срібний дармовис.
В. 242. Ів. Бойчук, бронзовий дармовис.
В. 244. Петро Кушвара, шпильку; Тимко Пращкевич, шпильку.
В. 245. Гр. Кавка, срібний дармовис; Василь Базів, бронзовий дармовис; Пил. Сидор, шпильку.
В. 246. Гр. Притула, бронзовий дармовис; Ів. Кравчук, бронзовий дармовис.
В. 247. Тимко Колодій, шпильку.
В. 249. Л. Велґош, бронзовий дармовис.
В. 255. Дм. Ворик, шпильку.
В. 259. Теод. Пелех, срібний дармовис.
В. 264. Ів. Грушовський, шпильку.
В. 270. Гр. Білик, бронзовий дармовис.
В. 273. Вас. Хома, бронзовий дармовис.
В. 275. Зузанна Репак, срібний дармовис; Анна Кшенжекович, шпильку.
В. 276. Ант. Підуфалий, бронзовий дармовис.
В. 277. Кость Ґвость, шпильку.
В. 286. Мих. Кухта, срібний дармовис і три шпильки.
В. 292. Анд. Корнак, шпильку.
В. 299. Фр. Кухарський, бронзовий дармовис.
В. 300. Ів. Березовський, бронзовий дармовис; Анд. Годчак, срібний дармовис.
В. 301. Кир. Січевський, шпильку.
В. 302. Яцко Семенюк, бронзовий дармовис.
В. 304. Вас. Галів, шпильку.
В. 306. Дав. Пелячек, шпильку.
В. 309. Кость Матвіїв, бронзовий дармовис; Анд. Шичалюк, бронзовий дармовис.
В. 310. Терезія Сулик, бронзовий дармовис.
В. 311. Ол. Хомій, шпильку; Анд. Гриник, бронзовий дармовис.
В. 312. Ник. Голдун, бронзовий дармовис.
В. 316. Павло Макогон, бронзовий дармовис і шпильку.
В. 317. Теод. Ковальчик, шпильку.
В. 319. Сем. Коцур, шпильку; С. Туз, шпильку; Г. Ганусик, шпильку.
В. 323. Мих. Кархут, шпильку.
В. 324. Мих. Коцюк, шпильку.
В. 330. Вас. Петрашек, шпильку.
В. 336. Вас. Волянський, бронзовий дармовис; Ник. Заберецький, бронзовий дармовис; Юрій Конишевський, шпильку; Вас. Ґураль, шпильку.
В. 338. Франко Янковський, шпильку.
В. 339. Ів. Жмутин, бронзовий дармовис.
В. 340. Іван Дубіль, шпильку.
В. 342. Йос. Вадяк, бронзовий дармовис.
В. 345. Н. Гнатишин, шпильку.
В. 350. Ів. Капитанюк, срібний дармовис і шпильку.
В. 353. Гео. Дроник, бронзовий дармовис і шпильку.
В. 354. Іван Лиско, шпильку.
В. 357. Анд. Возьний, бронзовий дармовис.
В. 358. Теод. Чайковський, срібний дармовис і шпильку.
В. 359. Петро Гаркавий, бронзовий дармовис і шпильку.
В. 361. Марія Біл, бронзовий дармовис.
В. 365. Анд. Романюк, шпильку.
В. 366. Іван Саляк, шпильку.
В. 368. Мих. Квасінський, бронз. дармовис.
В. 369. Семен Деркач, срібний дармовис.
В. 377. Н. Ґложек, срібний дармовис; Анд. Лопух, срібний дармовис; Павло Робак, срібний дармовис; Ник. Робак, срібний дармовис.
В. 379. Тимко Багрій, срібний дармовис; Мих. Клим, два срібні дармовиси і дві шпильки; Мих. Сидорик, бронзовий дармовис; Петро Федорів, бронзовий дармовис.
В. 380. Ів. Ґураль, срібний і бронзовий дармовис і шпильку.
В. 381. Йос. Вовк, срібний дармовис і три шпильки.
В. 382. Йос. Шушереба, срібний дармовис і шпильку.

ГОЛОВНИЙ УРЯД Р. Н. СОЮЗА.

СПРОСТОВАНЕ.

В рекордовім справозданю за місяць лютий 1914 р., котре було поміщене в 11-ім числі „Свободи" (стор. 7), подано через ошибку в виказі „членів померших" відділу 5-го між иншими також імя члена Івана Гуманюка.

Ошибка отся зайшла з причини непорозуміня між секретарем місцевим а мною задля подібности назви дійсно помершого члена Івана Гаморського. Заки справа була вияснена, справоздане було вже видруковане.

Отсим простую згадану ошибку і заявляю, що п. Іван Гуманюк є в живих і на дальше остає членом від. 5-го Р. Н. Союза.

Михайло Угорчак,
гол. рекорд. секр. Р. Н. С.

ПОСМЕРТНІ ВІСТИ.

Петро Солтис, член від. 16. Вступив до Р. Н. Союза 18. серпня 1912 р. Походив з села Воля Сенькова, повіт Сянок, Галичина. Забитий в майнах дня 31. жовтня 1913 р.

Марія Дзян, членкиця від. 20. Вступила до Р. Н. Союза 20. лютого 1913 р. Походила з села Бердза, стол. Земплинська, Угорщина. В наслідок внутрішної хороби, померла дня 10. серпня 1913 р.

Андрей Юрчак, член від. 29. Вступив до Р. Н. Союза 30. грудня 1909 р. Походив з села Чертейсь, стол. Земплинська, Угорщина. Забитий в майнах підчас роботи дня 20. грудня 1913 р.

Матвій Прокоп, член від. 46. Вступив до Р. Н. Союза 27. надолиста 1912 р. Походив з міста Старий Самбір, пов. Старий Самбір, Галичина. Номер на сухоти дня 20. грудня 1913 р.

Петро Секерак, член від. 49. Вступив до Р. Н. Союза в вересню 1901 р. Походив з села Байорвагам, стол. Шаришська, Угорщина. В наслідок внутрішної хороби, помер 23 липня 1913 р.

Юрій Ґузан, член від. 58. Вступив до Р. Н. Союза 2. цьвітня 1905 р. Походив з села Смерек, повіт Ліско, Галичина. Помер на запалене дня 12. січня 1914 р.

Іван Ґермак, член від. 102. Вступив до Р. Н. Союза дня 28. грудня 1910 р. Походив з села Сошиця, пов. Старий Самбір, Галичина. В наслідок побитя в роботі, помер 30. грудня 1913 р.

Марія Стефанович, членкиця від. 118. Вступила до Р. Н. Союза 22. жовтня 1905 р. Походила з села Кролик Польський, повіт Сянок, Галичина. Померла на сухоти дня 20. грудня 1913.

Кузь Зварич, член від. 124. Вступив до Р. Н. Союза 30. вересня 1913 р. Походив з села Городиславичі, повіт Бібрка, Галичина. Забитий в роботі дня 25. грудня 1913 р.

Федор Дуда, член від. 226. Вступив до Р. Н. Союза 26. червня 1913 р. Походив з села Березовець, повіт Ліско, Галичина. В наслідок атаку серця помер дня 17. січня 1914 р.

Григорій Бриндзя, член від. 229. Вступив до Р. Н. Союза 25. січня 1909 р. Походив з села Райське, повіт Ліско, Галичина. Помер на сухоти дня 10. січня 1914 р.

Іван Саноцький, член від. 237. Вступив до Р. Н. Союза 16. червня 1909 р. Походив з села Думляни, повіт Самбір, Галичина. Помер на сухоти дня 10. надолиста 1913 р.

Дмитро Оріщак, член від. 278. Вступив до Р. Н. Союза 31. липня 1911 р. Походив з села Кривка, повіт Ліско, Галичина. В наслідок внутрішної хороби помер дня 4. січня 1914 р.

Михайло Розкош, член від. 280. Вступив до Р. Н. Союза 14. вересня 1911 р. Походив з села Веснов, столиця Земплин. Угорщина. Помер на запалене дня 9. грудня 1913 р.

Теодор Яєчник, член від. 282. Вступив до Р. Н. Союза 27. липня 1910 р. Походив з села Когузів, повіт Підгайці, Галичина. В наслідок запаленя мозгу помер дня 23 вересня 1913 р.

В. Т. Н.

РОЗМЕТ Р. Н. СОЮЗА ЗА МІСЯЦЬ МАРЕЦЬ 1914 р.

Член на ціле посмертне платить $1.25, а на половину посмертного 73 цнт.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ. Оголошеня братських мітинґів поміщують ся в часописи безплатно, але тільки один раз. Ті оголошеня мусять бути в руках редакції найпізнійше в суботу перед виходом кождочасного числа. Оголошеня братських балів, концертів, театральних представлень і т. п. забав приймають ся до друку по 5 центів від кождої друкованої стрічки. **Належитість за ті оголошеня треба слати наперед.**

ЧЕСТЕР, ПА. Бр. Сошествія сьв. Духа, від. 237, подає до відомости своїм членам, що квартальний мітинґ відбуде ся дня 22. марта с. р. в гали церковній точно о годині 2-ій пополудни. На тім мітинґу мають явити ся всі члени, а кождий повинен привести з собою одного нового члена, бо велика сила наших Русинів в Честер, що ще не належать до жадного товариства. Отже, братя, возьмім ся до щирої праці і подбаймо про нашу дорогу орґанізацію та про себе самих. Неявивші ся члени будуть карані по 50 цнт., а урядники по $1.00. — І. Равлюк, предс.; В. Лехуш, секр.; П. Дмитриків, кас.

БРУКЛИН, Н. Й. Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 22, повідомляє всіх своїх членів, що на 1914 рік вибрано слідуючий уряд: І. Каровець, предс.; В. Когут, заст. предс.; Дм. Максимів, секр.; Дм. Кмита, заст. секр.; Ст. Юревич, кас.; Д. Тижник, тростіс; І. Ящишин і Т. Когут, контрольори; І. Коптюх, капітан; М. Федас, дверник; В. Тимчишин і Т. Олексин, доз. хорих. Рівночасно повідомляє ся членів, що перший квартальний мітинґ відбуде ся в суботу дня 21 марта с. р. точно о годині 8. вечером. Обовязком кождого члена явитись на сім мітинґу, бо суть важні справи до полагодженя. — Ів. Каровець, предс.; Дм. Максимів, секр.

АВОКА, ПА. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 326, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що квартальний мітинґ відбуде ся в суботу дня 21-го марта о год. 7. вечером в призначеній гали. Є обовязком кождого члена явити ся на сей мітинґ, бо є до полагодженя дуже важні справи. Неявивший ся член заплатить кару грошеву після ухвали. На тім мітинґу буде приймати ся нових членів до Братства без вступного, а до Р. Н. Союза після статутів. — Н. Колодій, предс.; С. Сеньків, секр.; Г. Палкевич, кас.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

ДО ВПОВ. ПП. СЕКРЕТАРІВ ВІДДІЛІВ Р. Н. СОЮЗА.

Як відомо всім, ювилейні календарі Р. Н. С. зістали розіслані до Відділів ще минувшого місяця і пп. секретарі доручили їх своїм членам.

Позаяк сей календар видано в більшім обємі як звичайно, як також надруковано в більшім числі для пошириня його між нашим народом а головно для познакомленя загалу з нашою великою орґанізацією, обовязком нашим є звернутись також до Вас пп. секретарі, щоби Ви сей календар старались поширити між новими членами, котрі приступили до Р. Н. С. вже по роздачі приналежних Відділам календарів.

Нам ходить о се, щоби кождий член Р. Н. С. довідав ся про розвій нашої орґанізації, про її стан фінансовий і про житє її Відділів. Історія Р. Н. Союза, яка находить ся в ювилейнім календарі подає усі ті фази розвою нашої орґанізації через 20 літ її істнованя.

Ми переконані, що кождий член по прочитаню сего ювилейного календаря стане щирійше працювати для добра нашої орґанізації і буде при кождій нагоді приєднувати нових членів для наших рядів.

Хотячи дати змогу також новим членам набути сей календар, який познакомив би їх з нашою працею, ми отсим звертаємось до пп. секретарів з слідуючим предложенєм:

Сей календар продаєсь для нечленів по 50 цнт., а ми його радо віддамо новим членам лиш за кошт пересилки і експедиції т. є. за 25 центів один, а пп. секретарів просимо, щоби ласкаво занялись сею справою і переконали своїх нових членів о потребі набутя сего календаря. Рівнож просимо їх занятись збіркою належитости від сих нових членів, котрі приступили в послідній часі. Зібрані гроші просимо надіслати враз з замовленєм до адм. „Свободи", подаючи докладну адресу всіх членів, котрі замовляя календарі і зложили наперед належитість.

ГОЛ. УРЯД Р. Н. СОЮЗА.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

Пошукую мого брата **АЛЕКСАНДРА КОБАСЯРА** з Рихвавта коло Горлиць. Він ще неженатий, має літ 23; робив в Ню Йорку при „бовтах". Єсли хтось знає що о нім, чи жиє чи помер, прошу ласкаво донести мені, його сестрі. Адреса: Mary Kobasiar, Excelsior, Pa., Schuylkill Co. (11 12)

Повідомляю всіх, кого би се інтересувало, що моя теперішна адреса є: Rev. Zachary Orun, 511 Dominion St., Winnipeg, Man., Canada.

Гр. кат. галицько-руська парохія в Вілкесбері, Па., потребує від 1. цьвітня с. р. дякоучителя з добрим голосом, який потрафив би вести хор, устроювати представленя і учити діти лиш пополудни. Платня після умови. Кандидати, не могучі відповісти повисшим услівям, нехай не зголошують ся. Зголошувати ся на адресу: Rev. V. Spolitakewicz, 635 N. River St., Wilkes Barre, Pa. 12-13

Де є **ЛУКА КОЦАН**, 45 літ, родом з села Вислок великий, пов. Сянок в Галичині. Перед 8 роками мешкав в Пітсбурґу, Па.; до Америки приїхав перед 18 роками. В дуже важній справі нехай зголосить ся сам або, хто знав би його місце побуту, нехай подасть на адресу: Maria Gabor, c|o J. Rizsnk, 129 2nd St., Passaic, N. J. 12-14

Пошукую **СТЕФАНА НІРЧАКА**, родом з села Лужок дольний, пов. Дрогобич в Галичині. В минувшім році перебував він в Ст. Луіс, Мо. В дуже важній справі нехай зголосить ся до мене або хто знає його адресу, прошу мене повідомити: Michael Sowiak, Conrath, Wis.

Всім краянам і знакомим подаю до відома, що моя адреса є: Stephen Multan, R. F. D. No. 1, Millville, N. J.

ФАРМА НА ПРОДАЖ! Продаю фарму 40-акрову з лісом, 2 гавзи, 2 корови, 1 коня, 50 курий і всі знаряди ґосподарські. Фарма находить ся в дуже добрім положеню, близько фабрик і міста. Ціна $1,500.00. Адреса: Michael Chebidzura, West Willington, Conn.

УМЕБЛЬОВАНИЙ покій до винайму при руській родині для одного або двох самотних людий. Голосітись на адресу: St. Kostiw, 71 Sussex St., Jersey City, N. J.

ПРОСЬБА ДО ХВ. ТОВАРИСТВ І БРАТСТВ БРУКЛИНА, НЮ ЙОРКУ І ОКОЛИЦІ!

Отсим маємо честь запросити Вас на **ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ**, який устроює дня 2 мая с. р. Тов. „Запорожська Січ", від. 64 Р. Н. С., Лонг Айленд, Н. Й. Рівнож просимо на сей день здержати ся з уряджуванєм балів і инших забав.
12 **КОМІТЕТ.**

ПОТРІБНО АҐЕНТІВ.

Платимо $8.00 або $20.00 тижнево чоловікови, який хотів би в своїй місцевости або удаючись від місцевости до місцевости продавати між робітничими людьми наші золоті, срібні або ніклеві годинки на сплати по $1.00 або $2.00 місячно. Не треба вправи. Лише чесні і тверезі люди можуть писати до нас по сі аґенції. Надміньте теперішне Ваше занятє.

NORTH AMERICAN SALES CO., (6 12)
Box 954. Depb. 182. New York, N. Y.

ПОЗІР! РУСИНИ З РОД АЙЛЕНД! ПОЗІР!
Товариство ім. Запорожська Січ — Читальня „Просьвіти" в Вунсокет, Р. Ай.
устроює
Театральне представлене
„С В Е К Р У Х А"
получене з декламаціями
В СУБОТУ, ДНЯ 21. МАРТА 1914 Р.
в гали „Соколів", під ч. 34 Мейн стр., Вунсокет, Р. Ай.
Вступ 25 цнт. Самотні 15 цнт.
ПОЧАТОК ПРЕДСТАВЛЕНЯ О ГОД. 7-ій ВЕЧЕР.
На се представлене запрошуємо всіх Русинів і Хвальні Українські Товариства як з Вунсокет так і з околиці.
11—12 Комітет.

БАЧНІСТЬ! ПОЗІР!
ЗАХОДОМ ТОВАРИСТВА „БОЯН" В ПІТСБУРҐ, ПА.
відограє ся
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 22. МАРТА 1914
в гали парохіяльній при 7-ій ул., С. С.
театральне представлене,
ЧЕТВЕРТА ЗАПОВІДЬ БОЖА, ІЛЬКО ПАЩАК,
драма в 5-ох діях. Річ діє ся в Карпатах.
ПОЧАТОК О ГОДИНІ 8-ій ВЕЧЕРОМ.
Вступ $1.00, 75, 50, 35 і 25 цнт.

ОСОБИ:
Мойсей Пащак, господар — М. Усик.
Гафія, його жінка — К. Козаківна.
Ілько, їх син — Гр. Варунок.
Бортович, учитель — С. Михалюк.
Віра, його донька — К. Бекишівна.
Кость Загайчук, богослов — В. Онишків.
Варвара, ворожка — М. Урбан.
Федь, осаул „Січи" — М. Горощко.
Жид, арендар — В. Онишків.
Явдоха, служниця — А. Ваславська.
1, 2, і 3 чоловік — Л. Добруцький, Н. Урбан, В. Сорочак.

Жандарм, гуцули, ученики і вязничий сторож.
Діріґент: А. Стиселовський. Режісер: Гр. Варунок.

На се красно вишколене представлене просимо всіх Русинів-Українців до масового участи.

АМАТОРИ.

ВЕЛИКИЙ БІЛЬ.

Н. І. Кубан в Форт Ворт, Текс., писав до нас, що терпить страшний біль:

„Я занедужав на хоробу жолудка, а крім сего терпів сильний біль голови. Случайно відвідав я мого приятеля п. І. Штанґля, котрий порадив мені спробувати Трінера Американський Елікcір Гіркого Вина. По зажитю кількох фляшок мені полїпшилось і в короткім часі я прийшов цїлком до здоровля. Від тої постановив я уживати його як сталий домашний лік на случай якоїнебудь недиспозиції. — І. Кубан, 2225 Н. Мейн Ст. Форт Ворт, Текс."

Трінера Американський Елікcір Гіркого Вина дає завсїди пільгу в хоробах жолудка, утробі і кишок, бо чистить орґанїзм і його скріпляє. По всїх друґсторах:

Jos. Triner,
1333—39 S. Ashland Ave.,
(Adv.) Chicago, Ill.

Звихненя, болї ревматичні і невральґічні уступають дуже скоро, коли ужиє ся натираня Лініментом Трінера.

РОДИМЦІ! ПРИСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО ДО РУСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА! ЗАПИСУЙТЕ СВОЇ ДІТИ ДО РУСЬКОГО МОЛОДЕЧОГО СОЮЗА! ЗАБЕЗПЕЧУЙТЕ СЕБЕ І СВОЇХ РІДНИХ НА ЧОРНУ ГОДИНУ!

ВАЖНЕ ДЛЯ МІСЦЕВИХ ОРҐАНІЗАТОРІВ Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ!

ХТО ЗОРҐАНІЗУЄ ДВАЙЦЯТЬТИСЯЧНОГО ЧЛЕНА до Р. Н. Союза в місяцю марті 1914 р.

Сего місяця то є в марті 1914 року Руский Народний Союз в Америці доповняє ДВАЙЦЯТЬ ТИСЯЧ (20.000) дорослих членів орґанізації.

З рекордового справозданя за місяць лютий 1914 р., яке було поміщене в 11. ч. „Свободи" бачимо, що немного нам бракує членів до двайцять тисяч, всеж таки треба попрацювати, аби тих немногих придбати до Р. Н. Союза ще в сім місяци. Головним питанєм є се: Хто зорґанізує двайцять тисячного члена? Хто, панове орґанізатори, хто?

Головний Уряд Р. Н. Союза зробив від себе слідуючу пропозицію: Той, хто зорґанізує двайцять-тисячного члена до Р. Н. Союза в місяцю марті 1914 р., дістане в нагороду два срібні дармовиси до годинки і дві золоті шпильки до краватки; той, що буде мав честь і щастє бути тим двайцять-тисячним членом дістане на памятку ґарний дарунок від Гол. Уряду Р. Н. Союза. Крім сего будуть поміщені в „Свободі" фотоґрафії як орґанізатора так і члена.

Котрий з Вас, панове місцеві орґанізатори, буде мав те щастє зорґанізувати двайцять-тисячного члена до нашої дорогої орґанізації Р. Н. Союз в Америці? Хто хоче, аби його фотоґрафія була поміщена в „Свободі" в ювилейнім році Р. Н. Союза, його двайцятьлітнього істнованя на американській вільній земли яко орґанізатора двайцять-тисячного члена?

Тож до діла, Панове! Орґанізуйте як найбільше число нових членів і присилайте виповнені декларації до Гол. Уряду як звичайно з розметом. Двайцятьтисячний член і орґанізатор его буде повідомлений листовно в своїм часі.

ГОЛ. УРЯД Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦІ

ЗА СІМ ДНІВ ДО ЕВРОПИ.

на

„Kaiser Wilhelm der Grosse“

одинокім експресовім корабли, призначенім виключно для подорожних третої кляси і міжпокладу.

Відізд з Ню Йорку 31. марта с. р.

Дальші відізди 28. цьвітня, 26. мая і 23. червня.

NORTH GERMAN LLOYD-A

корабель „KAISER WILHELM DER GROSSE“ є одиноким зі славних чотирох поспішних кораблів сеї лінії.

Є ВІН ПЛАВАЮЧОЮ ПАЛАТОЮ НАВІТЬ ДЛЯ НАЙВИБАГЛИВІЙШИХ ЛЮДИЙ.

ТРЕТЯ КЛЯСА $32.50.
МЕЖИПОКЛАД $27.00.

По близші інформації пишіть до:

OERLICHS & CO., General Agents
5 BROADWAY, NEW YORK, N. Y.

або до місцевих аґентів.

ХТО ХОЧЕ?

75-доляровий фоноґраф за 25.00. Добра нагода. Лишень на кілька днів.

Ану, хто скорше!

Пишіть до 12—13

BOOKS STORE
113 Ella St., McKees Rocks, Pa.

ПОТРІБНО РУСИНІВ!

Платимо $20.00 тижнево тим аґентам, котрі працюють для нас через цілий день, а $8.00 тим, що працюють лиш вечерами, продаючи наші золоті, срібні і нікльові годинки і ланцушки між своїми приятелями на місячну сплату по $1.00 або $2.00. Платимо також по $15.00 тижнево аґентам-асистентам і переводчикам, котрі їздили би враз з нашим аґентом, говорячим лиш по англійськи. Практика непотрібна. Занятє корисне. Голосітьсь до:

MANAGER, 11—14
Box 954, Dept. 187, New York City.

Проч з бритвами!

Наш порошок усуває сейчас волосє з твари, бороди і де би не було, без жадного болю, не лишаючи жадних слідів по собі. Висилаємо пачку того порошку за 1 доляр, пробні дози за 50 центів. Пришліть 1 доляр через моней ордер або в реджістрованім листі або почтовими марками, а ми сейчас вишлемо порошок з поясненєм, як його уживати. 1—

Адреса:

Dr. BELLIN'S CO.,
55 DELANCY ST., NEW YORK.

Потреба аґентів.

ОДИНОКА ПРЯМА ЛІНІЯ МІЖ
Росією а Америкою — Росією а Канадою

RUSSIAN AMERICAN LINE
CZAR, KURSK, RUSSIA — CZARITZA, DWINSK, MITAWA

Точна 10-денна подорож.

Найпоспішнійші, найгарнійші і найбільші дво-шрубові пасажирські кораблі поміж Лібавою а Ню Йорком і з Ню Йорку до Ротердаму і Лібави. Низькі ціни.

Звертайтесь до:
A. E. JOHNSON & CO., Gen. Pass. Agents
27 Broadway, New York, N. Y.

СПРОБУЙТЕ НАШОГО ФОНОҐРАФУ 3 МІСЯЦІ БЕЗПЛАТНО!

$1.00 МІСЯЧНО

Єсли не бувби добрий, зверніть нам. Ся проба не буде Вас коштувати ані цента. Тисячі наших костумерів пересьвідчилось, що наш фоноґраф є найліпшим.

24 і 50 руських пісень безплатно.

Ґаранція на 15 літ.

Продаємо дешевше, як другі компанії, позаяк ми є ФАБРИКАНТАМИ. 6

Пиши до нас по руськи, а ми вишлемо Вам даром гарний, ілюстрований каталоґ.

ROYAL PHONOGRAPH CO.
91 E. 4th St., Dep. 5. NEW YORK, N. Y.

$17 Шифкарта до краю! $17

БРАТЯ! Родимці! Майте розум! Не платіть аґентам високих цін за шифкарту! Шануйте гроші! Перед купленєм шифкарти напишіть до нас! Наша ціна є:

$17 ШИФКАРТА ДО КРАЮ $17

Шифи експресові, знамениті, їзда скора і вигідна. Спробуйте раз нас! Осібні каюти, купелі, домовий харч! Виробляємо вільний переїзд границі! Чекаємо кождого на стації, провадимо на шифу, даємо нічліг — все ДАРОМ! СПІШІТЬ! НАПИШІТЬ ЛИСТ! Кождий дістане на дорогу дарунок!

$25 дол. ШИФКАРТА З КРАЮ ДО АМЕРИКИ $25 дол.

Пишіть на адресу:

AMERICA EUROPE CO., 109 Greenwich St., New York.

11—19 Число телефону 4518 Rector.

На 3 місяці безплатної проби!

Даром 40 найкращих співанок!

10-літна порука на письмі!

Даємо до нашої чудесної „INTERNATIONAL“ говорячої машини ч. 5 за $1.00 місячної виплати. Не лякаємо ся вислати Вам наш фоноґраф на 3 місяці безплатної проби, понеже він є найліпшою машиною на торгу.

$1.00 місячно!

10.000 руських рекордів всегда на складі.

Пишіть еще нині по цінник і условія! 6—

Найбільший „барґен“, якого ще не бувало!

INTERNATIONAL PHONOGRAPH CO.,
196 E. Houston St., New York.

ІВАН РУДЕНСЬКИЙ, завідатель.

Дім АТРОХОВСКИЙ і СП. Банковий

наслідники **Л. В. ШВЕНК** властитель

ОЩАДНІСТЬ се підстава богатства. Не скупість веде до маєтку, а розумно складане гроший в часнім, поважнім банку, який дає ґаранцію і виплачує процент від вложених гроший.

ВИСИЛАЄМО ГРОШІ з порукою, що адресата одержать їх протягом 10 днів. Телеграфічною дорогою за 24 годин. Виміна гроший по найдешевшім курсі.

ШИФКАРТИ до і з Старого краю на всі найліпші і найпевнійші корабельні лінії по компанійних цінах.

КАНЦЕЛЯРІЯ НОТАРІЯЛЬНА виладжує всякі документа австрійські, російські і німецькі, які потверджує конзуль, так що суть важні в краю.

Tel. 1323 Orchard.

Кавция зложена в касі рядовій в сумі 100.000.00 Долярів

У власнім імаху: 292—294 Bedford Ave. pir Grand Str. Brooklyn, N.Y., і 111—115 East 7th Street, New York, N.Y.

ЧИ ВИ ЄСЬТЕ СЕКРЕТАРОМ ТОВАРИСТВА АБО БРАТСТВА?

Наколи так, а Ваше Товариство чи Братство потребує американського або народного прапора, церковних хоругов, лент, відзнак, шапок або що иншого,

замовте се від нас,

а зробивши так, Ви замовляєте впрост від фабриканта і ми не лиш так говоримо, але дійсно виробляємо всі тоті річи, які продаємо.

Ліпший матеріял, гарнійша робота і дешевші ціни як де-инде.

ST. NICHOLAS GR. CATH. SOCIETY PASSAIC N.J.

Єсли жадаєте нашого катальоґу, ціи або оригінальних взірців, напишіть до нас, а ми вишлемо Вам се все даром.

EAGLE REGALIA COMPANY
115 NASSAU STREET, NEW YORK, N. Y.

М. КОЧВАНСЬКИЙ

Шифкарти до і з Старого краю на найпевнійші кораблі по цінах компанійних.

Виробляю ПОВНОВЛАСТИ, КОНТРАКТИ, СКРИПТИ ДОВЖНІ і инші документи і леґалізую в ц. к. Конзуляті. Пишучи, залучіть марку на відповідь.

Нотаріят, 445 W. 40th Street, New York, N. Y.

МИ ПОТРЕБУЄМО ВАС, А ВИ НАС?

Вадрукуємо Ваше імя і адресу на 100 листових паперах і конвертах, лишень за $1.50.

Візитові картки 100 за 75 цнт. Всякі друкарські роботи виконуєм скоро і дешево.

Пишіть до 12—13

PRINTERS & BOOKS SALERS
113 Ella St., McKees Rocks, Pa.